

CHP'den DP'ye Konya'da Belediye Başkanları ve Faaliyetleri (1946-1954)

The Mayors of Konya and Their Activities Ranging from RPP And DP (1946-1954)

Necmi UYANIK*
Vahdi ALANYA**

ÖZET

Bu makalede 1946-1954 tarihleri arasında Konya Belediye Başkanlığı görevini yapmış olan, CHP'den M. Muhlis Koner, Samet Kuzucu, DP'den de Rüştü Özal dönemleri ele alınmıştır. Bu dönem, CHP'nin Konya Belediyesindeki son dönemi, DP'nin ise ilk dönemini teşkil etmektedir.

Bu dönemde adı geçen belediye başkanlarının Konya basınına yansıyan hizmetleri, çalışmalarını ve dönemler arasındaki farklar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Belediye hizmetlerinde özellikle çevre düzenlemeleri, imar planları, yeni açılan ya da genişletilen caddeler, kömür yardımları, şehrin elektrik sorunları, temizlik hizmetleri gibi konular dikkat çekmektedir. Bu makalede bu devrin şartları ile birlikte bahsedilen konular değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER

Konya Belediyesi, M. Muhlis Koner, Samet Kuzucu, Rüştü Özal

ABSTRACT

In this paper, mayors of Konya, the periods of M. Muhlis Koner and Samet Kuzucu from RPP and Rüştü Özal from DP are stated. This period was the last period of RPP and first period of DP.

We try to mention the service of these mayors cited on newspapers, their works and differences between their periods. The master plans, new streets, coal aid, electricity problems and cleaning services in in municipal services were stood out. In this paper, these issues in the light of period's situation will be stated.

KEY WORDS

Konya Municipality, M. Muhlis Koner, Samet Kuzucu, Rüştü Özal

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, necmiuyanik@hotmail.com

** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, vahdialanya@hotmail.com



1. Giriş

Yönetim felsefesinin ve teşkilatlanmanın gereği olarak Osmanlı Devletinde taşra bölgelerine vali, sancakbeyi ve kadı gibi yöneticiler atanmışlardır. Bu yöneticiler hem devletin o bölgedeki temsilcisi, hem de günümüz tabiri ile “belediye” hizmetlerini yürütmekle sorumlu olmuşlardır. İhtisap Nezaretinin kurulmasıyla, bu görevler şehirlerde İhtisap Ağalarına verilmiştir¹. Tanzimat Fermanı’ndan sonra, 1854’te kurulan “İstanbul Şehremaneti”, belediye hizmetlerinin daha etkin yürütülmesinde başlangıç noktası olmuştur. 1864’te yayınlanan Vilayet Nizamnamesiyle, merkezin yükünü azaltmak amacıyla, kentin bayındırlığı, altyapı inşası, temizlik, aydınlatma, narh, çarşı ve pazar işleri, itfaiye gibi konularda yetkili olmak üzere belediye meclislerinin kurulmasına karar verilmiştir. Buna göre Vali ya da kaymakam tarafından atanacak olan “reis”, belediye meclisine başkanlık edecek, kararları uygulayacak ve vilayet ile belediye ilişkilerini düzenleyecektir².

Osmanlı Devletinden devralınan belediyeler, gerçek anlamda yerel yönetimlerin görev ve işlevlerini yerine getirebilecek bir durumda değildi. Sorunları gidermek amacıyla 1930 yılında 1580 sayılı Belediyeler yasası çıkarılmış ve bu yasayla, belediyelerin dağılık olan işlevleri tek elde toplanmıştır³.

Cumhuriyet Halk Partisi dönemine genel olarak bakıldığında, 1923’te 389 olan belediye sayısı 1938’de 537’ye ulaşmıştır. Bu belediyelerden 1923’te sadece 4 tanesinde elektrik tesisatı vardı ve bu oran 1938’de 150’ye ulaşmıştır. Su tesisatı olan belediye sayısı 1923’te 20 iken, 1938’de 245’e çıkmıştır⁴.

1950’li yıllara gelindiğinde Demokrat Partili belediyeler iş başına geçmiş, bu dönemde köyden kente yoğun bir göç dalgası başlamıştır. Kent nüfusunun artışına paralel olarak kontrolsüz bir şekilde gerçekleşen çarpık yerleşme, belediyeleri, gecekondulaşma sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu dönemde merkezi iktidarlar, gelirleri merkezde toplayıp, sonra dağıtmayı tercih ettiğinden, belediyeler ihtiyaç duydukları kaynakları hiçbir zaman kontrol edememiş-

¹ Ahmet Ulusoy ve Tekin Akdemir, *Mahalli İdareler Maliyesi*, Seçkin Yay., Ankara 2004, s. 149; İlber Ortaylı, “Belediye” , *İslam Ansiklopedisi*, C. 25, s. 398-401.

² Ortaylı, “Belediye” , s. 398-401.

³ M. Ali Gökaçtı, *Dünyada ve Türkiye’de Belediyecilik*, Ozan yay. İstanbul, 1996, s. 32.

⁴ Bostanoğlu, “Türk Belediyeciliğinde Güncel Tarihsellik” , s. 74-93.

ler ve merkezi hükümete bağımlı olarak sürekli borçlanma yolunu tercih etmişlerdir⁵.

Konya'da ilk belediye teşkilatı 1868 yılında kurulmuştur⁶. Cumhuriyet devrinin çok hızlı gelişen şehirlerinden biri olan Konya, söz konusu dönemin başlarında nüfusu henüz 50.000'i bulmayan ve tarihi çekirdeğin çevresinde dairesel biçimde uzanan dış surların ötesine taşmayan bir şehir görünümüne sahipti. Cumhuriyet'in ilanından 1946'ya kadar; Şehre içme suyu getirilmiş, Atatürk anıtı yapılmış, itfaiye teşkilatı tesis edilmiş, Dere hidroelektrik santralının inşaa edilmesi ile genel aydınlatma işi gerçekleştirilmiştir. Belediye mezbahasının inşaa edilmesi, doğumevi binasının yapılması, Yeni Meram yolunun açılması, Konya'nın ilk şehir planının yapılması, İtfaiye teşkilatının motorlu vasıtalarla teçhiz edilmesi, şehir içi caddelere parke döşenmesi, ESO'nun tesis edilmesi ise bazı önemli belediye hizmetleri arasında sayılabilir⁷.

Yukarıda bahsedilen bağlamda, 1946-1954 yılları arasında görev yapmış olan Konya Belediye Başkanları ve yürütülen belediye hizmetlerine biraz daha yakından göz atmak gerekmektedir.

II. 1946- 1950 Yılları Arasında Konya'da Belediye Hizmetleri

A. Mehmet Muhlis Koner ve Belediye Başkanlığı Dönemi (1946-1950)

M. Koner, Konya Belediye Başkanlığı görevini 1917-1918, 1919-1923 ve 1946-1950 yılları arasında yerine getiren siyasetçi, gazeteci, fikir adamı, eğitimci, araştırmacı ve yazar bir kimliğe sahiptir. 17 Mayıs 1886 tarihinde Konya'da doğdu. Babası Rüştü Efendi, annesi Şerife Emine Hanım'dır. Küçük yaşlarda babasını kaybettiği için annesi ile dayısı Tefik Efendi'nin himayesinde yetişmiştir. Sıbyan Mektebinde okumuş, Rüştüye ve İdadi tahsilini üstün bir başarı ile tamamlamıştır. O zaman Konya'da bulunan Hukuk Mektebine devam etmişse de edebiyattan almış olduğu coşkun hazzı burada bulamamış ve bu yönüyle "kuru" bulduğu okulu bırakmıştır. Sonra bazı memuriyetlerde bulunmuştur. Önemli oranda kendi kendine Fransızcasını ilerlettikten sonra, çok

⁵ Gökaçtı, *Dünyada ve Türkiye'de Belediyecilik*, s. 35.

⁶ Sabri Doğan, "1923-1927 Yılları Arasında Konya Belediyesi", <http://www.konya.bel.gov.tr>. (24.01.2014).

⁷ Metin Tuncel, "Bugünkü Konya", *İslam Ansiklopedisi*, C. 35, s. 187-189; Selçuk Es, "Konya Belediye Başkanları", *Konya Ansiklopedisi*, C.6, s. 331-335; Mehmet Önder, "Ferit Paşa ve Konya", *Yeni Meram*, S.702, 02 Haziran 1952, s. 2; Mehmet Önder, "Konya Belediye Reisleri", *Yeni Konya*, S.1684, 24 Şubat 1954, s. 3; Tuncel, "Bugünkü Konya" s.187-189.

sevdiği öğretmenlik mesleğine intisap etmiştir. Uzun yıllar Konya Lisesinde ve Konya Öğretmen okulunda Fransızca, psikoloji, sosyoloji, mantık, felsefe ve edebiyat dersleri okutmuştur⁸.

M. Koner, Konya'da neşredilmekte olan başta Babalık olmak üzere mahalli gazete ve dergilerde çeşitli konularda yazılar kaleme almıştır. Yazı ve çalışmalarıyla devrin valisi Muammer Bey'in dikkatini çekmiş ve genç yaşlarda Konya Belediye Reisliğine getirilmiştir. Bir sene kadar kaldığı bu vazifede iken bugün de hâlâ yaşayan Kayalı Parkı yaptırmıştır⁹.

Milli Mücadele yıllarında(1919-1923) yeniden belediye başkanlığı görevine getirilen M. Koner; "ileri görüşlü bir vatansever olarak Konya aydınları gibi Milli Mücadele saflarında yer almış", bu maksatla "İhtiyar-ı Zabitan Cemiyeti"ne girmiştir. Milli Mücadele fikrini benimsemesinden dolayı zamanın Konya Valisi Cemal Bey'in baskılarına maruz kalmıştır. Cemal Bey'in, Konya'dan kaçmasından sonra kurulan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kurucuları arasında yer almıştır¹⁰. Bundan sonra Milli Mücadele'de Yunanlılarla yapılan savaşlarda şehir halkının maddi ve manevi olarak Batı Cephesi Komutanlığının yanında yer almasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca seferberlik esnasında Tekâlif-i Milliye'nin toplanmasında büyük hizmetleri olmuştur¹¹.

Delibaş Olayı'nda Belediye Başkanı olan Koner'i, Delibaş ve avanesi görevinde bırakmıştır. Fakat o, isyancılara karşı oldukça cesur davranmıştır. Onların gönderdikleri yazıları kayıtlara geçmemiş, pek çok isteklerini de yerine getirmemiştir. Hastalığını bahane ederek Meram'daki evine çekilmiş, bir ara istifaya gitsen de istifası kabul edilmemiştir. Olay sonrası almış olduğu bir takım tedbirlerle, yaraların bir an önce sarılmasında da büyük gayret sarf etmiş ve burada başarılı olmuştur¹².

⁸ Mehmet Ali Uz, *Konya Kültürüne Hizmet Edenler*, Konya Büyükşehir Belediyesi Yay., Konya 2003, s.57.

⁹ Ahmet Avanas, *Milli Mücadele'de Konya*, ATAM Yayınları, Ankara 1998, s. 48'den *Babalık*, 16 Teşrinisani 1337.

¹⁰ Konya Valisi (Artin) Cemal'in Konya'yı terk etmesinde (Şehit Albay) M. Nazım ve Süleyman Sırrı'nın Beyşehir Kuvayı Milliyesi olarak büyük rolü olmuştur. Bu konuda bir çalışma için bk., Necmi Uyanık, "Vatana Can Verenler: Mehmet Nazım ve Süleyman Sırrı Ekseninde Beyşehir Kuvâ-yı Milliyesi", *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumunu Bildiriler Kitabı 1*, Beyşehir 2006, 519-550.

¹¹ Ahmet Avanas, *Milli Mücadele'de Konya*, s. 50.

¹² Caner Arabacı, *Milli Mücadele Döneminde Konya Öğretmenleri*, KTO Yayınları Konya 1991, s. 160.

M. Koner, Milli Mücadele yıllarında Konya'nın imarı için de önemli çalışmalarda bulunmuştur. Bu nedenle şehrin güzelleştirilmesi için büyük caddeler açtırmıştır. Sultan Selim Camii ile Aziziye Caddeleri bu yıllarda açtırılmıştır¹³. Ayrıca bu yıllarda dükkânlara tabela asma mecburiyeti getirilmiş ve bu tabelalar 100 kuruş karşılığında belediye tarafından yaptırılmıştır. Buradan elde edilen gelirler ise bazı hayır kuruluşlarına verilmiştir¹⁴.

Bir dönem Adana Maarif Müdürlüğü görevinde bulunan M. Koner, Konya Halkevi Reisliği de yapmıştır.1945'te, *Selçuk* isimli gazete çıkarmaya başlamıştır. Ancak bir yıl sonra yeniden belediye başkanı seçilince gazete ile fazla meşgul olamamış 1947'de gazeteyi kapatmak zorunda kalmıştır. Bu zaman zarfında elektrik santrali kurdurmuş makineleri getirterek şehre cereyan vermiştir. Bundan başka yeni pazar ve hal binaları yaptırmıştır. Alaaddin Tepesi'nin ağaçlandırılması, şehrin imar planının hazırlanması, Müze Caddesi'nin açılmaya başlanması, temizlik işlerinin motorize edilmesi gibi pek çok eserle Konya'ya ve Konyalılara hizmet etmiştir. 1950'de bu görevden ayrılmasından ölüm tarihi olan 21 Ekim 1957'ye kadar "asude" bir hayat yaşamış gençliğinden beri zevkle okuduğu Mesnevi'nin tercüme ve şerh işleriyle uğraşmıştır. Sekiz yılı aşkın bir süre uğraşarak, "Mesnevi'nin Özü" isimli en hacimli eserini meydana getirmiştir.

M. Koner, daima kendisini "hakkın ve hakikatin" adamı olarak görmüş ve her türlü memleket hizmetinde azimle, cesaretle çalışmıştır. Selçuk isimli gazetesinde, "halkımıza açık mektup" adlı yazısında, "altmış senelik ömrün tatlı acı birçok hatıralarını taşıdığım memleketime çok bağlı olduğum için, her türlü neşriyatımda vicdanımı rehber yaparak bir zerre hatayı tamir edebilirsem, memleket işlerini her sahada doğruluk mecrasına sokmaya vasıta olabilirsem ömrümün mükâfatını görmüş olacağım. Bunun manevi zevki benim için her türlü kazançların üstündedir"¹⁵, diyerek doğru söylemeyi ve doğru yazmayı makam ve mevkiinin vereceği zevklere değişmemiştir.

Küçükkoner'in ifadeleriyle, kişilik olarak "vatanına bağlı, gösterişten asla hazzetmez, kibir nedir bilmez, hazır cevap, nüktedan sempatik" bir insandı¹⁶. *Yeni Konya Gazetesi*, Yazı İşleri Müdürü Namık Ayas, "Gedavet" adlı köşesinde

¹³ Avanas, *Milli Mücadele'de Konya*, s. 48'den *Babalık*, 16 Teşrinisani 1337.

¹⁴ Avanas, *Milli Mücadele'de Konya*, s. 50'den *Babalık*, 20 Teşrinisani 1337.

¹⁵ Özgen Küçükkoner, "Ölümünün 1.yıldönümünde M. Muhlis Koner", *Yeni Konya*, S. 3322, 21 Ekim 1958, s. 2.

¹⁶ Küçükkoner, "Ölümünün", *Yeni Konya*, S.3322, 21 Ekim 1958, s. 2.

kendisinden şöyle bahseder: “Bir yıl ne çabuk geçti. Şu karşımdaki sandalyede oturuyor. Ağzında yasemen ağızlığı, dudağında müstehzi bir bükülüş var. Yine o eski öksürükler. Sık sık yer değiştiriyor. Sandalyelerden odasının havasından, sabahki soğuktan, deminki sıcaktan, benden ve kendisinden şikayetçi”¹⁷.

1946’da Belediye Başkanlığına seçildiğinde M. N. Günel imzasıyla *Ekekon*’da yayınlanan bir yazıda, “uzun yıllar sonra onu gene şehir mümessilliği ve mesullüğü başında görüyoruz...Saatin çaldığı renkli ve düzgün çizgilerden sonra çökmeye başlayan insanlardan olmadığını, emekliye ayrıldıktan sonra giriştiği çetin ve yorucu çalışmalarıyla ispat etmiş bir mücadele ve enerji cihazıdır. O sükûn içinde yaşamaktan korkan, layık olduğu ve ehemmiyeti talihten veya herhangi bir takdirden bekleyen tevakkül olmayı, malik olduğu vasıflara hiçbir zaman kabul ettirememiş, tecrübeli bir insan ve ümit etmekte haklı olduğuna kani bulunduğu için de kendine güveni olan bir liyakattir. Mesul olmadığımız cesareti gösteremeyenlere korkak dediğimiz gibi, malik olmadığımızı gösterenlere cesur deriz. O, cesur ve korkak olmasını bilenlerdendir. Konya, onun bu iki vasfından da hizmet görecektir. Muhlis Koner’i yakından tanıyanların ondan umduklarını beklemekte hakları vardır”¹⁸. Dolayısıyla bu paragraftan onun işinin erbabı olduğu anlaşılmaktadır.

M. Koner, genç yaşından itibaren çok çeşitli konularda eserler vermiş ve binlerce öğrenci yetiştirirken, fikir-kültür ve şehir hayatında derin izler bırakmış, Şark’ı ve Garp’ı tanıyan gerçek bir Konya münevveri olarak nitelendirilmektedir. Belediye Başkanı bulunduğu dönemde yayımlanan, *Konya Rehberi* isimli eserinin ön sözünde, memleketin aydın ve yöneticilerini, buldukları bölgelerin tarihlerini yazmaya teşvik etmiş, ülke için bunun önemini vurgulamıştır. Konya’da yayınlanan başta *Babalık*, *Ekekon*, *Öğüt*, *Konya*, *Yeni Konya*, *Yeni Meram* olmak üzere, İstanbul ve Ankara’da münteşir, *Şehbal* ile *Din Yolu* Mecmualarında çeşitli konular kaleme almıştır¹⁹.

Önemli hizmetler ifa ettikten sonra, 21 Ekim 1957 yılında vefat eden M. Koner, Üçler Kabristanı’nda metfundur²⁰.

¹⁷ Namık Ayas, “Mesnevinin Özü”, *Yeni Konya*, S.3322, 21 Ekim 1958, s. 1.

¹⁸ “M. Koner Belediye Başkanı Oldu”, *Ekekon*, S.2529, 21 Haziran 1946, s. 1.

¹⁹ Uz, *Konya Kültürüne Hizmet Edenler*, s. 57. Basılan eserleri şu şekildedir: *Görüşlerim*, Konya 1943, *Gelin - Kaynana*, Konya 1943, *Ayaşlı Şakir*, 1933 (Faik Soyman’la birlikte), *Konya ve Rehberi*, 1923 (Mümtaz Bahri, Faik Soyman ve M. Ferit ile birlikte), *Mesnevi’nin Özü* 1961, Maarif 1331’dir

²⁰ Küçükkoner, “Ölümünün”, *Yeni Konya*, S.3322, 21 Ekim 1958, s. 2.

26 Mayıs 1946 tarihinde yapılan yerel seçimler, CHP'nin karşısında DP listesinin de çıkmasıyla Konya'da büyük heyecan ve ilgi uyandırmıştır. Seçim sonuçlarına göre Konya'da, 10 727 seçmen oy kullanmış olup buna göre, CHP listesi 7 136, DP listesi 2 146, Milletvekili Kazım Gürel'in listesi 1118 oy almış ve 43 oy geçersiz sayılmıştır²¹. Belediye meclis üyelerinin tamamı CHP listesinden belirlenmiştir. 01 Haziran 1946 günü meclis üyelerinden 31 üyenin katıldığı başkan seçiminde 19 oy alan eski başkan Dr. Muhsin Faik Dünder yeniden başkanlığa seçilmiştir²². Ancak Dr. Muhsin Faik Dünder'in çekilmesi üzerine yeniden yapılan oylama sonucunda Mehmet Muhlis Koner, Konya Belediye Başkanlığına seçilmiştir²³.

Konya halkı ve basını önceden tanıyıp bildikleri şehrin münevverlerinden olan M. Koner'in yeniden belediye başkanı olmasından dolayı memnun olmuşlardır. Yeni başkandan büyük beklentileri vardır. Başkanın imar planı doğrultusunda; yeni meydan ve caddeler açacağı, otobüs garajı yapacağı, elektrik işinin belediyeye devriyle eski halinden daha iyi aydınlatma sağlanacağı gibi ifadeler, halkın beklentisini yükseltmiştir. Öyle ki *Babalık* gazetesinin halka sorarak yayımladığı habere göre halk "belediye sebze ve meyve fiyatlarını sabah erken saatlerde kara tahtaya yazmadığı için, pazarcılar bir önceki günün etiketlerinden satış yapıyorlar. Haliyle ürünler iki fiyat birden almış ve bu fiyatlardan satılmış oluyor... Ayrıca yaz günlerinin haşarata karşısında yağ, yoğurt gibi ürünlerin satıldığı yerlerin uygun bir pazaryerinde satılması... Belediyenin uyguladığı tek tip ekmek kararından, ekmek kalitesinin düşük olmasından dolayı vazgeçilmesi... Arapoğlu makası ile istasyon arasında yeni parkelenen yoldan geçen demir tekerlekli araçların geçmesinin engellenmesi... Akşam saatlerinde Meram otobüslerindeki izdihama çare bulunması... Belediyenin girişinde bulunan tren geliş gidiş saatleri tahtasından bir de hükümet alanına konulması... Halkın yakacak odun ihtiyacı için çare bulunması..."²⁴ gibi vatandaşların yeni başkandan beklentileri vardır.

M. Koner'i zor bir dönem beklemektedir. Çünkü II. Dünya Savaşı'nın getirmiş olduğu ekonomik ve sosyal buhranları şehrin üzerinden kaldırmak gerekmektedir. Ülke ekonomisi zayıf ve belediyenin gelirleri yok denecek kadar azdır. Ancak şehir, başkanına temel meselelerin halledilmesi konusunda güvenmektedir. *Babalık* gazetesinde çıkan bir haber bu açıdan dikkat çekicidir.

²¹ "Belediye Seçimleri Sonuçlandı", *Ekekon*, S.2519, 29 Mayıs 1946, s. 1.

²² "Belediye Başkanı", *Ekekon*, S. 2521, 03 Haziran 1946, s.1.

²³ "M. Koner Belediye Başkanı Oldu", *Ekekon*, S. 2529, 21 Haziran 1946, s. 1.

²⁴ "Halkın Belediyeden İstedikleri", *Babalık*, S. 6678, 09 Temmuz 1946, s. 1.

“Şehrin başta gelen ihtiyaçlarını uzun uzadıya anlatacak değiliz. O yıllarca önce aynı işlerin başında bulundu, halkın arasında gazetecilik yaptı dertler, meseleler ile karşı karşıya geldi. Duydu ve duyurmaya çalıştı. Bilgisiyle görgüsüyle bir Konya münevverine uzun uzun söylemeye, hangisini önce hangisini sonra yapılacağını sayıp dökmeye lüzum görmüyoruz. Su deposu işi halledilmiştir... Yol işi de ele alınacaktır... Şehrin ışığı! Harp yıllarından beri bir söndürmece olmuştur. Şehrin sokak hatta caddeleri bile karanlıktır... Şu mübarek şehir doğru dürüst bir ışığa kavuşsun! Başkandan ilk beklentilerimiz bunlardır”²⁵.

M. Koner’in başkanlığının ilk aylarında *Ekekon* gazetesinin iddia ettiği “kurtlu et yiyoruz!”²⁶ haberine karşılık, belediye başkanı bu habere çok sert tepki vermiş adeta adı geçen gazete ile kalem savaşına girerek gerek kendi gazetesini olan Selçuk’ta gerekse Babalık gazetesine verdiği beyanatlarda bu haberi yalanlamıştır²⁷. Yaşanan bu kalem savaşlarında M. Koner’in, *Ekekon* gazetesini muhabirlerini “çocuk”²⁸ olarak nitelendirmesi işleri kızıştırırsa da bir müddet sonra anlaşıldığına göre taraflar arasında anlaşma sağlanmıştır.

M. Koner’in, yaptığı veya yapacağı çalışmalarla ilgili basına sık sık beyanlar vermesi dikkat çekici bir özelliğidir. “Otobüs ve elektrik işleri birleştirilmiştir. Ancak elektrik motorlarının yetersiz gelmesi nedeniyle şehre yeterli ceryan verilememektedir... Bunun için 1200 beygir gücünde bir dizel motor getirilmesine karar verilmiştir... Büyük zorluklarla getirilen otobüslerin işletilmesi ve muhafazası için garaj ihale edilmiş 4 ayda ikmal edilecektir... Şehrin yangın ve sulama işi için 4 arazöz alınacaktır... Bu işlerin yapılabilmesi için İller Bankasından 700.000 lira istikraz sağlanacaktır. Mezbaha hali hazırda bakımsızdır... Buradan senede 80.000 lira gelir elde edilmektedir. Bu gelirin bir bölümü yeni bir mezbaha yapılması için ayrılacaktır. Hali hazırda 19 tanzifat arabasıyla 30-40 amele ile şehir yeterince temizlenmesine imkân yoktur... Tanzifat kamyonları ikame edeceğiz... Şehrin her tarafına süratli bir şekilde ulaşacağız. Şehrin içme suları düzgün bir şekilde taksim edilmediği için... Şehrin içme suyu azaldıkça azalmıştır. Bunun için mülk olarak satılan sular tekrar geri satın alınacak... su saatleri konulmak suretiyle... su işi çözülecektir. Çarşı kontrolleri sıklaşacaktır... Yeni bir hal binası yaptırılacaktır... Gıda maddelerinin bulunduğu dükkanlardaki feci manzara önlenmiş olacaktır. Postahane karşısına kapalı bir garaj yaptırılarak, otobüslerin hareket merkezi burası olacaktır... Şehrin elektrik işi valiliğin de desteğiyle

²⁵ “Önce yol, su ve ışık”, *Babalık*, S. 6689, 27 Temmuz 1946, s.1.

²⁶ “Kurtlu et yiyoruz !”, *Ekekon*, S. 2547, 02 Ağustos 1946,s.1.

²⁷ “Et Meselesi”, *Ekekon*, S.2548, 05 Ağustos 1946, s. 2; “Belediye Başkanımızın Gazetemize Beyanatı”, *Babalık*, S.6694, 08 Ağustos 1946, s. 1-2.

²⁸ “Belediye Başkanına Cevap”, *Ekekon*, S.2557, 26 Ağustos 1946,s. 1-2.

çözülecektir"²⁹. Belediye başkanı Muhlis Koner, bu hedeflerini paylaşmış ve gerçekleştirmek için çaba sarfetmiştir.

Halkın belediyeden talepleri ve yapılan çalışmalara getirilen eleştiriler başına şu şekilde yansımıştır: "... Şehrimiz büyük bir şehir haline dönüşüyor... yeni otobüsler geldi. Ancak bu otobüslerin nerelere çalışacağı ve kalacağı garajlar önemli konudur... Belediye başkanımızdan ricamız hükümet civarına yapılacak olan durakların Meram'dakine benzetilmeye çalışılmasını"³⁰, "...belediye otobüs şoförlerine dağıtılan kıyafetlerin işçi maaşlarından kesilmesi... , ...hükümet konağının batı tarafına yapılan gaz tulumbasının yapıldığı yer... , PTT binasının yapımı esnasında molozların etrafa yayılarak geçişleri engellemesi... , kış aylarında yükselen süt fiyatları"³¹ eleştiri konusu edilmiştir.

Belediye başkanı M. Koner yapmayı hedeflediği çalışmalar için Ankara'ya gitmiş, Konya vekillerinin de desteğiyle istediği parayı bulmuştur. Ankara'dan dönüşte gazetelere verdiği beyanatta şunları söylemiştir³²: "On beş yıl içinde ödemek şartı ile 739 bin lira istikraz sağlanmıştır... Bu borcun 350 bin lirasıyla dizel motor alınarak bu yıl hizmete sunulacaktır... 150 bin lira garaj inşaatına... 50 bin lira ile 4 adet arazöz... Kalan para belediyenin eski borçlarına... Belediye tesislerinin en mühimi olan hal ve soğuk hava deposu işi şu şekilde halledilecektir... Hal ve soğuk hava deposundan elde edilecek gelirin bir bölümü İller Bankasına aktarılacaktır. Şehir içme suları sayaç ile dağıtılacak... Fransız uzman M. Şapi'nin projesi tatbik edilerek dağlarda boşa akan sular Meram çayına nakledilerek bağ ve bahçeler yeterli suya kavuşacaklardır... Tanzifat kamyonları satın alınarak, süprüntüler evlerden alınacak... İstikraz ettiğimiz paranın bir bölümü ile iki adet Amerikan tipi otobüs alınacaktır".

Dönemin şartları göz önüne alındığında hedeflenen çalışmaların zamana yayılması ve gecikmesi doğal karşılanmalıdır. M. Koner'in kendi gazetesi olan *Selçuk*'ta bizzat kaleme aldığı yazısında belediye çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. "Belediyecilik nankör bir meslektir. Bin yaparsın görünmez ama bir bozarsın dillere destan olur. Onun için belediyeciler çok sabırlı olmalıdırlar... Çok tozu olan şehirde caddeleri çok sulamak lazımdır, yapamıyoruz... Tek arazözümüz arızalandı... Mecbur olduk yangın makinesini kullanmaya. Yangın olsa halimiz nice olur... 4 tane

²⁹ "Belediye Başkanımızın Gazetemize Beyanatı", *Babalık*, S. 6694, 08 Ağustos 1946, s. 1-2.

³⁰ "Kapalı Duraklar", *Babalık*, S. 6689, 03 Ağustos 1946, s. 2.

³¹ "Seyrüsefer Talimatnamesi", *Babalık*, S.6702, 17 Ağustos 1946, s. 2.

³² "Belediye Başkanının Demeci", *Ekekon*, S.2570, 30 Eylül 1946, s. 1-2; "Belediye Başkanımızın İzahatı", *Babalık*, S. 6716, 01 Ekim 1946, s. 1-2.

sipariş verdik, iki tanesinin bahara gelmesini ümit ediyoruz... Elektrik işleri normal seyrinde devam ediyor... Yeni dizel motorlar bir buçuk sene içinde devreye girecektir... Su ve otobüs işlerimiz normal seyrinde devam ediyor... Çarşıda değiştirdiğimiz pazar yerlerinden halkımız memnun görünüyor... Çarşıda biraz bolluşsa da odun kömür derdi hala mühim bir derdimizdir. Konya ormanları çok tahrip olduğu için odun kesilemiyor. Bunun için çevre il ve ilçelere müracaat ediyoruz ancak getirtmek sorun oluyor. Altmış bin nüfuslu şehre, on iki bin hanelik kok kömürü veriliyor... Gelen kömürün büyük bölümü de resmi kurumlara ayrıldığı için ancak 480 kişiye 500 kg kömür verebiliyoruz... Tabii bunun da ne zaman geleceği belli değil..."³³. "Belediye İşleri Hakkında Sayın Halkımıza Malumat" başlıklı yazısında ise âdeta vatandaşlarla dertleşmiş, işlerin neden aksadığı veya yapılamaması hakkında halka bilgi vermiştir.

1947 yılına gelindiğinde belediye başkanı M. Koner, gazetesi *Selçuk*'ta, yıl içinde yapmayı hedeflediği çalışmalar hakkında şu şekilde beyanat vermiştir³⁴: "Hal ve soğuk hava deposunun yapılacağı yeri tayin edilmek üzere iller bankasından mühendisin bu günlerde gelmesini bekliyoruz... Çarşının en önemli caddesi olan ve çiftçilerimizin geçiş güzergâhı olan Larende Caddesi yeniden parke yapılacak olup... İki sene içerisinde bitirilecektir. Saman Pazarı civarı bataklık bir halde olduğu malumdur. Burayı halkımızın da yardımıyla toptancı pazarı yapacağız... Şehrimize kasaba ve köylerden gelen çiftçilerimizin kaldığı hanların durumları elimdir. Şehrimizde ahırlı hanlarımızın bulunması... Belediye talimatlarına uygun olarak şehrin girişlerine hanlar ve mandıralar yapılması gerekmektedir. Hancılarla uzun görüşmelerden sonra şu karara varılmıştır. Hanların avluları kaldırılmak üzere, mutlaka içme suyu bulunacak, ahırların içi beton olacak ve havalandırma pencereleri konulacaktır. Köylülerimizin kaldığı odalar izbe halde olup buraların bir insanın yaşayabileceği hale getirilmesi kararlaştırılmıştır... Alaeddin Tepesi iyi bir şekilde tanzime başlanacaktır... Şehrimizi büyük bir afetten kurtaran Müftü gediği fenni bir şekilde yapılması için keşif tanzim edilmiş, havalar müsait olunca işe başlanacaktır."

Yukarıda bahsedilen işlerden Konya'nın temel ihtiyaçlarından olan hal ve soğuk hava deposu yapımına öncelik verilmiş Ankara'dan beklenen mühendis gelmiştir. Habere göre, "hal binasının yeri için ihtisabın önündeki arazi, çilingirler ve tavuk pazarına kadar olan yer uygun görülmüştür... Soğuk hava deposunun yapılacağı yer imar planında belirtildiği üzere Söylemez'in Konağı önündeki saha ayrılmış belediye encümeninin ve mühendisin onayıyla çalışmalara başlanacaktır. Mühendisin planları

³³ Muhlis Koner, "Belediye İşleri Hakkında Sayın Halkımıza İzahat", *Selçuk*, S.104, 20 Kasım 1946, s. 1.

³⁴ Muhlis Koner, "Halkımızla Belediye İşleri Üzerine Görüşme", *Selçuk*, S.107, 18 Ocak 1947, s. 1.

hazırlamasından sonra soğuk hava deposu için lazım olan cihazlar Avrupa ve Amerika'ya sipariş edilecektir... İşlerin gecikmesi muhtemeldir... Borçlar ödenene kadar varidatı İller Bankasına ait olacaktır"³⁵.

Ekekon gazetesinde 1947'de "Rastgele" adlı köşesinde Eloğlu müstear adıyla yayınlanan "Halimiz Nicedir?"³⁶ başlıklı yazıda âdeta Konya Belediyesi yerden yere vurulmuştur. Aynı zamanda gazeteci olan M. Koner'in bu yazıya cevabı gecikmemiştir. "Memleketler varmış diyor şehrin sokaklarına kar düşmeye görsün hemen bir anda yok olurmuş... Bizim memlekette ise temizliği lodos yaparmış, kendi kendine temizlenirmiş... Böyle alaycı yazılardan ne çıkacak. Tenkit dediğin yapıcı olmalı, çareler üretmeli... Konya sokakları bataklık demek kolay... Birkaç ili kapsayan şehrimizde karı, çamuru bir anda yok edecek vasıtalar nasıl tedarik edilecek? Halkın kendi kapısının önünü süpürecek bir şehir terbiyesi nasıl uyandırılır? ... Zehri sunarken panzehirini de sunmak gerekmez mi? ... Kutsi kuvvet sahibi değiliz. İsteriz ki bizim şehrimiz de değinilen diyarlar gibi olacak. Fakat ne vakit? Gerek Babalık gerekse Ekekon'da belediyemizi harekete geçiren yazılar görüyoruz. Bunların icabını hemen görüyoruz... Fakat ne olursa olsun, zaman dediğimiz kuvvet her yerde kendini gösterecektir"³⁷.

1947'de (1 Şubat) yapılan Belediye Meclisi toplantısında belediye başkanı "Hal, soğuk hava deposu, elektrik motoru, garaj inşaatı, Müftü Gedîği'nin ıslah ve inşası, Larende Caddesi'nin parkelenmesi, Alaeddin Tepesinin tanzimi, Samanpazarında modern bir pazar yerinin tesis edilmeleri"³⁸ konularında belediye meclisini bilgilendirmiştir.

Belediyelerin temel görev alanlarından birisi de narh (fiyat belirleme yetkisi)dır. 1947 yılı Konya'sında belediyenin koyduğu fiyatlara göre, "toz şeker 115 kuruş, kesme şeker 150 kuruş, helva 150 kuruş, süt (250 gr) 12,5 kuruş, gazoz 10 kuruş..., koyun eti 170 kuruş, dana eti 110 kuruş"³⁹ tur. Otobüs fiyatları, "20 kuruştan 25 kuruşa çıkartılmıştır"⁴⁰. Belediye başkanlığının özellikle et ve ekme fiyatlarında sık sık değişiklik yapması dikkat çekicidir. Bu duruma sebep olarak buğday sıkıntısı ve şehre yeterli hayvanın getirilememesi gösterilmektedir.

³⁵ "Belediye Tenkitleri", *Selçuk*, S.126, 31 Ocak 1947,s.1.

³⁶ Eloğlu, "Halimiz Nicedir", *Ekekon*, S.2619, 29 Ocak 1947, s.1.

³⁷ "Belediye Tenkitleri", *Selçuk*, S.126, 31 Ocak 1947, s. 1

³⁸ "Belediye Meclisi Toplandı", *Selçuk*, S.126,04 Şubat 1947, s. 1-2.

³⁹ "Et ve Ekmek Fiyatları", *Ekekon*, S.2634, 05 Mart 1947, s. 2.

⁴⁰ "Belediyemize Sorulan Bazı Sorularla Cevaplar", *Selçuk*, S.141, 28 Mart 1947, s. 1.

M. Koner, görevi gereği ve kişilik olarak etrafındaki aksaklıklarla çok dertlenen bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. *Selçuk* gazetesinde yazdığı yazılarında sorunların halledilmesinde halkın ilgi ve desteğini bekleyerek örneğin, “Üçler Mezarlığını Tanzim Edelim” başlıklı yazısında bu durumu görebiliriz: “Ölülere de diriler kadar belki daha fazla hürmet lazımdır. Hayatta iken servetimize göre mekanlar yaparken, ebedi yerimizi bir duvardan bile mahrum bırakarak hayvanlara mera yapıyoruz... Belediyemiz üçler mezarlığını tanzime karar vermiştir... Ancak servet sahiplerimiz pekâla bilirler ki tanzim işi belediyenin parasıyla mümkün değildir... Belediyenin de imkânları nispetinde çalışacaktır ancak hayırseverlerden destek talep ediyoruz”⁴¹. Yine başka bir yazısında, “şehrin sokak içlerinin tamiri hakkında mahallelerin ileri gelenleriyle konuşmuştuk ancak mahallelerden hiçbir teşebbüs göremiyorum... Halkın teberularıyla bataklık ve geçilmez halde olan mahalle içleri tanzim edilecek olup... Belediyemiz de bütçesi nispetinde yardımcı olacaktır”⁴² ifadeleri yer almaktadır. Anlaşıldığına göre M. Koner, pek çok çalışma yapmayı arzu ediyor ancak belediye bütçesinin yetersizliği ve halkın belediye hizmetlerine bakışı önündeki en önemli engeldir.

1947 yılı içerisinde Konya Belediye Başkanı M. Koner, Paris’te yapılacak olan belediyeçilik kongresine katılmak üzere haziran ayında Avrupa’ya gitmiş⁴³ ve yaklaşık iki ay kalarak Londra, Paris, Viyana gibi önemli başkentleri gezerek yerinde incelemeler yaparak izlenimlerini gönderdiği mektuplarla *Selçuk* gazetesinde paylaşarak Konya halkını bilgilendirmiştir. M. Koner, Avrupa’ya hareketinden önce Belediye Meclisi toplanmış, 1946 Haziran’ından, 1947 Haziran’ına kadar belediyenin imar, tesis ve inşaat işlerinde yaptığı yıllık faaliyetler değerlendirilmiştir. Şöyle ki; “Parke kaldırım İnşası: Cumhuriyet Meydanından Memleket Hastanesine kadar olan büyük cadde, 1140 metre bordür taşı döşenerek ikmal edilmiş olup 22042 lira sarf edilmiştir. Hayat apartmanından belediye sıhhat dairesinin bulunduğu binaya kadar (2019 m) olan kısım parkelenerek 4500 lira sarf edilmiş. Kayalı Park yanında bulvarın kaldırılması suretiyle cadde genişletilmiş (350 m) 3194 lira harcanarak bulvar parkelenmiştir. Başaralı Oteli önündeki sokağın parkelenmesi 1650 liraya ihale edilmiştir. Adi Kaldırım İnşası: Piri Paşa sokağı ve Semerciler içindeki (870 m) yollar adi kaldırım yapılarak 2620 lira harcanmıştır. Yaya Kaldırım İnşası: İplikçi Camii ile Ziraat Bankası önündeki kaldırım yeniden inşa edilmiştir. Şerafettin Camii önündeki meydan 9500 liraya ihale edilmiş olup inşası tamamlanmak üzeredir. Yolların

⁴¹ Muhlis Koner, “Üçler Mezarlığını Tanzim Edelim”, *Selçuk*, S.133, 28 Şubat 1947, s. 1.

⁴² Muhlis Koner, “Şehrin bazı sokak içlerinin tanzimi hakkında”, *Selçuk*, S.149, 25 Nisan 1947, s. 1.

⁴³ “Belediye Başkanı Avrupa’ya gidiyor”, *Ekekon*, S. 2646, 30 Mayıs 1947, s. 2.

Tamirâtı: Belediyeden hükümet meydanına ve istasyona kadar olan kısımlar... 8267 lira harcanarak tamir edilmiştir. Şehrin muhtelif yerlerindeki ara sokaklar... halkın da desteğiyle inşa edilmeye devam etmektedir. İstimlak İşleri: Şehir İmar planında yer alan Türbe Caddesinin açılması için... beş dükkan, bir mescit, iki ev ve bir yazıhane istimlak edilerek yıkılmış bu iş için 32000 lira sarf edilmiştir... İş Bankasının yapılması için... 30000 lira bedelle arsa satılmıştır. Türbe Caddesinin açılması için istimlakler devam edecektir. Akarat Tamirleri: ... Buğday Pazarındaki dükkânlar... Askeri hastane... Gaz deposunun etrafı telle çevrilmiş ve rampa yaptırılmıştır... 3600 lira sarf edilmiştir. Helâ ve Lağımlar : ... Alaeddin Tepesindeki... Çarşı içindeki helaların noksanları ikmal edilmiş... Arslanlı Kışla yolundaki kanalizasyonun açık kısımları kapatılmış...Menfezler temizlenmiştir. Bahçeler: Şehir planı gereğince Alaeddin Tepesinin tanzimi için valilik 25000 lira vermiş... istinat duvarlarının ihalesi yapılmıştır. Şehrin pek çok park ve bulvarlarına fidanlar dikilmiştir.1946'da 14.000, 1947 de 18.650 fidan dikilmiştir... Pazar yerleri: Hâkimiyet i Milliye okulu önündeki sahaya yeni bir Pazar yeri kurulması için... 7280 liraya ihalesi yapılmıştır. Hal ve Soğuk Hava Deposu: İller Bankasından alınan destekle... Temmuz ayında hal binasının inşaatına başlanacaktır. Soğuk Hava Deposu için girimlere başlanmıştır... Garaj İnşası : ... Otobüsler ve itfaiye araçları için garaj inşası tamamlanmıştır... Elektrik İşleri: Santral enerjisinin takviyesi için harekete geçilmiş olup... dizel motorlar alınacaktır... Santral kuvvetlendirilerek 40 kadar mahalleye tenoirat sağlanmış bulunmaktadır... Gerekli etütler yapılarak tüm şehre ceryan verilecektir. Su İşleri: Su israfını önlemek maksadıyla mülk sularına saat takmak suretiyle yeniden 200 eve su verilmiştir. Otobüsler: halkımızın otobüs ihtiyacı sağlanmaya çalışılmaktadır... 6100 liraya jeep otomobil alınmıştır. İstikraz: ... Dizel motoru, garaj ve diğer tesisler için İller Bankasından 739104 lira istikraz edilmiştir. İtfaiye İşleri: ... Dört arazöz alınması için teşebbüs edilmiştir. Ayrıca 2300 liralık itfaiye lüzumlu söndürme malzemesi alınmıştır. Sağlık İşleri: 3623 kişiye tifo, tifüs ve çiçek aşısı yapılmıştır. 318 kirli kimse tathir edilmiş, 2239 doğum ve 1360 ölü ruhsatiyesi verilmiş, 143 hasta ayakta tedavi edilmiştir. Mezarlıklar işi: Üçler mezarlığı tanzime başlanmıştır. Veteriner, Mezbaha, Zabıta, Evlendirme ve benzin tevzi istasyonu düzenli bir surette devam etmektedir. Temizlik İşleri: 13000 liraya alınan iki çöp kamyonunun birisi çöp naklinde kullanılacak, diğeri de imar işlerine tahsis olunmuştur. Tanzifat işleri... Tamamen motorize olacaktır"⁴⁴.

M. Koner'in, Avrupa'dan dönmesinden sonra şehir elektrik motorlarının arıza yapması sonucunda şehre uzun süre elektrik verilememiş, bu durum Konya basınında en ağır şekilde eleştirilmiş ve M. Koner hedef tahtasına ko-

⁴⁴ "Belediyenin Bir Senelik Mesai Hülasası", *Selçuk*, S.161, 06 Haziran 1947, s. 1-2; "Senelik Raporun Özü", *Ekekon*, S. 2651, 14 Haziran 1947, s. 1-2.

nulmuştur. Başkan geçici çözüm olarak halka üç litre gazyağı dağıtmak zorunda kalmıştır. Bu günlerde *Babalık* gazetesinde, “Buna Ne Buyrulur”⁴⁵ başlıklı yazıda özellikle elektrik işleri ağır bir şekilde eleştirilmiştir. *Ekekon* gazetesinde belediye hizmetlerine ve başkana yönelik ağır eleştiriler içeren “Konya’da Belediye Var mı? Yok mu?” adlı uzun bir yazı yayınlamıştır. Bu yazının içeriği kısaca şöyledir. “Konya belediye işlerindeki umumi idare zaafı yalnız yakından ilgisi olanların değil, artık çocukları bile meşgul eden bir mevzu olduğundan... Belediye işlerinde köklü bir ıslahat yapılması düşüncesine sevk eden amiller... Belediyenin cipinin şahsi işlerde kullanılması... Belediyenin parasıyla Avrupa’ya gidilmesi... gibi konuları ikinci plana atıyor, bu konuda başkanı üzüntüsüyle baş başa bırakıyoruz. Mevzuumuzun esaslarına işletme işlerinden başlayalım. Belediye işletmesi elektrik, su ve otobüs olmak üzere üç kısım halinde idare edilmektedir. Elektrikğin aldığı feci durum son günlerde elektrik idaresi işinde geçmişteki tecrübe ve raporlara kıymet vermeyerek gelişi güzel hareket edişin bir neticesidir. Dere santralindeki motorların gücü yetişmemektedir... önceki mühendisin yeni abone yapılmaması uyarısı dikkate alınmamış... 600 yeni abone yapılmıştır... işi bilen uzmanlar işten çıkarılmıştır... Eski baş makinist ve onun arkadaşı haksız yere işten çıkarılmıştır. Bu işlerden sorumlu sırasıyla işletme müdürü ve belediye başkanıdır... Belediye ceryan kesilmesini ve voltajın düşmesini su ktlığına bağlamaktadır... Su işine gelince, Alaeddin tepesine binlerce lira sarfiyla yaptırılan deponun tesellümü ile bol su kullanılacağı sanılan içme suyu idaresizlik yüzünden şehir bu yıl Kerbela Çölüne dönmüştür... Çeşme başlarında gecelere kadar kuyruk beklenmektedir... su aboneleri bir taraftan çoğalırken suyun aldığı bu hâl idaresizlik değil midir? Otobüsü ele alalım; sabahtan akşama kadar yaptığı seferlerle çok mühim bir gelir sağladığını tahmin ettiğimiz işletme ancak bir otobüs alabilmiştir... Şoför ve biletçilere çok az maaş verildiği için sık sık istifalar yaşanmaktadır... Seferlerin gelişi güzel kaldırılması da... Halkı otobüs durumundan endişeye sevk etmiştir. Belediyenin gıda maddelerini tayin ve kontrol işi: İşte ekmek... Hamur mu? Pişkin mi? Sofraya konulamayacak halde... İşte et, şehrimizde koyun yetiştirilmesine rağmen fiyatlar çok yüksek... Kasaplar belediyenin narhından bile ucuz et satmaktadır. Belediyenin ilgisizliği ve piyasaya hakim olamaması yüzünden... fiyatlar olduğu gibi kalmıştır. Sebze ve meyve fiyatları da her mevsimde inmiş çıkmış... ne fatura, ne narh... Daha nelerden bahsetmek lazım. Hangi iş ele alınır, tutulursa hemen kopacak bir koflukta değil midir? Temizlik mi, ağaç mu, yollar, bahçeler bakımı mı? Yollar, arabalar, hamamlar, lokantalar, helaların hali mi? Hangisinde yerinde bir alakanın eserine şahit olabilirsiniz? Beledi-

⁴⁵ “Buna Ne Buyrulur?”, *Babalık*, S.6841, 28 Ağustos 1947, s. 1-2.

yemiz mevcudiyetinden şüpheye düşürmüştür. Vatandaş soruyor: Konya'da Belediye Var mı? Yok Mu?"⁴⁶.

M. Koner, eski belediye başkanlarından Şevki Ergun'un başında bulunduğu *Ekekon* ve yine eski belediye başkanlarından ve belediyeye devredilen elektrik şirketinin ortaklarından, *Babalık* gazetesinde bu dönemlerde yazdığı ağır yazılarla dikkatleri üzerine çeken Kazım Güler'in yazılarına kendi gazetesi olan *Selçuk*'ta cevap vermiştir. Özellikle Koner, "Yazıklar Olsun!"⁴⁷ başlıklı yazısında makinelerin eskimesinden ve suyun yetersiz gelmesi sonucunda makinelere fazla yüklenilmesinden arıza yaptığını belirterek, birilerinin yakınlarının işten çıkarılmasından dolayı bu kadar yaygara koparıldığından bahsetmektedir. Belediye, İstanbul Teknik Üniversitesinden mühendis getirterek "...ihmal olmadığı, makinelerin kireçli su ve suyun yetersiz olmasından dolayı arızalandığı, aşırı yüklenmenin bir etkisi olmadığı"⁴⁸ na dair mühendis raporunu yayınlamıştır. Özellikle Kazım Gürel, Muhlis Koner'e cevap niteliğinde *Babalık*'ta, "Asla Garazlık Olmaz"⁴⁹, "Nasıl Kurtulacağız"⁵⁰, "Sıra Koner'in"⁵¹ gibi yazılar yayınlayarak Muhlis Koner'in yetersiz olduğunu iddia etmiştir.

1947 Eylül sonlarında elektrik motorları tamir edilerek şehre kısmen de olsa yeniden elektrik verilmeye başlanınca yaşanan yoğun tartışmalar kısmen dinmiştir. 1 Ekim 1947 tarihinde belediye meclisi toplanmış ve bu toplantıda elektrik konusunun ele alınmaması *Babalık* gazetesinde eleştirilmiştir. "Belediye Meclisi dün toplandı. Elektrik mevzuu ele bile alınmadı... Başkan M. Koner'in başkanlığında toplanan meclisin gündeminde: 1.Müftü Gediği'nin zararsız hale getirilmesi hakkında raporla, bağları sulama ücretlerinin 2 liradan, 3 liraya çıkarılması. 2. Meclis üyelerinden Halis Sungur'un istifası. 3. Hal binası işi. 4. Belediyeler Bankasının kuracağı sigorta müessesine elli bin lira ile iştirak dı"⁵².Yine *Ekekon* gazetesinde "Belediye Meclisi Toplandı, Dağıldı"⁵³. Haberinde şehrin önemli sorunlarına değinilmemesi eleştirilmiştir.

⁴⁶ "Konya'da Belediye Var mı, Yok mu?", *Ekekon*, S.2710, 03 Eylül 1947, s. 1-2.

⁴⁷ Muhlis Koner, "Yazıklar Olsun!", "Elektrik, Su, Otobüs", *Selçuk*, S.145, 02 Eylül 1947, s. 1-2.

⁴⁸ "Şehir Elektriği Hakkında Mühendis Raporu", *Selçuk*, S. 190, 19 Eylül 1947, s. 1; "Hadise ve Vesikaların Dili", *Babalık*, S.6861, 18 Eylül 1947, s. 1.

⁴⁹ Kazım Gürel, "Asla Garazlık Olamaz", *Babalık*, S. 6863, 23 Eylül 1947, s. 1-2.

⁵⁰ Kazım Gürel, "Nasıl kurtulacağız?", *Babalık*, S. 6864, 25 Eylül 1923, s. 2

⁵¹ Kazım Gürel, "Sıra Koner'indir.", *Babalık*, S. 6865, 27 Eylül 1923, s. 1.

⁵² "Belediye Meclisi", *Babalık*, S.6868, 02 Ekim 1947, s. 1-2.

Belediye Meclisi yeniden 15 Ekim 1947 günü tekrar toplanmış, M. Koner “Hâkimiyet-i milliye okulu meydanındaki toptancı pazarı inşaatının tamamlandığı... Cenaze nakli için kamyonet alındığı... alınan arazözlerden birinin faaliyete geçtiği... çöp kamyonu alınması için 1948 bütçesine tahsisat ayrılması... İş bankası inşaatının ilkbaharda başlayacağı... İtfaiye teşkilatının eksik malzemesi 3400 liralık ödenek ayrılması... İki adet 750 şer beygirlik dizel motorun 495 bin liraya on ayda teslim edilmek üzere Veysel Sait biraderlere... 300.000 lira ödenmiştir. Şerafettin Camii önu parkelenmiş... Mahallelerin kaldırımı için halka yardım edilmiş”⁵⁴ belediye meclisi kararlarını halka duyurmuştur. *Selçuk* gazetesinde gayet sakin geçtiği anlaşılan Belediye Meclisi toplantısının *Ekekon* gazetesinin haberine göre “Belediye Meclisi Hararetli bir Gün Geçirdi”⁵⁵ başlığıyla mecliste yaşanan tartışmaları gündeme taşımıştır. Belediye meclisi bir hafta sonra tekrar toplanarak “1948 yılı bütçesini 504.450 lira olarak belirlemiş... Şehrin kesilen elektriğinin motorların yapılmasıyla tekrar verilmeye başlandığı... Şehrin su ihtiyacının nüfus iki yüz bin olsa bile yeteceği... Ancak su şebekesinin bakıma ihtiyacının olduğu... Otobüs işletmesinin başarılı olduğu... Lokanta ve hanların daha sık denetlenmesi gerektiği...”⁵⁶, Meclis üyesi Fuat Anadolu tarafından dile getirilmiştir.

1947 yılının sonlarına doğru belediye işleri artık normal seyrinde işlemeye başlamıştı. *Ekekon* gazetesinde yayınlanan Belediye Haberleri başlığıyla çıkan habere göre, “İstasyon civarında yeni santral binası ihale edilmiş... Yeni arazöz temin edilmiş... Alaeddin Tepesine çocuk bahçesi yapımına başlanmış... Alaeddin Tepesine dikilecek ağaçlar tedarik edilmeye başlanmış... Alaeddin Tepesinin etrafı ihata duvarı ile çevrilmiş... birçok kanepa yaptırılmıştır”⁵⁷.

Belediye Meclisi, 1947 yılının son günlerinde 1948 yılında yapacağı işleri tespit ederek ilan etmiştir. “Aziziye camii civarı, Hâkimiyet-i Milli’ye okulundan Koyun Pazarı’na giden yol, Altınçeşme Okulu önü, Güllükbaşım’dan cezaevine giden yol, Garajlar önünden buğday pazarına giden yol parkelenecektir. Şehrin muhtelif semtleri ve Odun pazarı meydanı tamir edilecek. Türbe caddesinin açılması için istimlakler devam edecek ve ilkbaharda İş Bankası binası İnşa edilecek, Alaeddin Tepesine çocuk

⁵³ “Belediye Yıllık Çalışmalarını Tamamladı, Belediye Meclisi Toplandı, Dağıldı”, *Ekekon*, S. 2723, 03 Ekim 1947, s. 1.

⁵⁴ “Belediye Meclis Kararları”, *Selçuk*, S. 198, 17 Ekim 1947, s. 1.

⁵⁵ “Belediye Meclisi”, *Ekekon*, S. 2730, 17 Ekim 1947, s. 1-2.

⁵⁶ “Belediye Meclis Kararları”, *Selçuk*, S. 200, 24 Ekim 1947, s. 1.

⁵⁷ “Belediye Haberleri”, *Ekekon*, S. 2741, 12 Aralık 1947, s. 2.

*bahçesi yapılacak, Belediye binasının arka tarafına, bedesten içine, Taksim kahvesinin karşısına hela ve pisuvar yapılacaktır*⁵⁸.

1948 yılında belediye hizmetleri, bütçesi oranında geliştirilerek devam ettirmeye çalışılmıştır. 1948 yılında genel olarak durum şu şekildedir: “Gelir-Gider; bir yıl içerisinde 1 298 402 lira tediyat... 88 920 lira devredilmiş... 60 209 liralık ödenekte usulü dairesince devredilmiştir. 1948 yılı ödenekleri toplamı 1 370 000 lira olarak tespit edilmiştir. Bugün ancak iller bankasına 661 840 lira ve hususi idareye de 199 800 lira borcu kalmıştır. Bayındırlık işleri: Yorgancılar sokağı, eski At Pazarı - garaj yolu, eski polis mektebi önünden cezaevine çıkan yol, Altın Çeşme Okulundan Larende'ye çıkan yol, Tahir Paşa Camisinden Muhacir Pazarına giden yol, sıtma mücadelesi arkasındaki yol yaptırılmış ve eski Meram yolunun yaptırılması da 10 800 lira muhammen bedelle ihaleye konulmuştur. İnşaat işlerinde kullanılmak üzere 5,5 tonluk yeni bir kamyon alınmıştır. Pazar Yerleri ve Hal: Toptancı pazarı ihale edilmiş... Hal binasının birinci kısmı tamamlanmak üzeredir... Yeni yaptırılan erkekler pazarından Ocak ayından beri 32 bin lira gelir sağlanmıştır. Bu pazara yıktırılan Kayıklı Kahve yönünden cephe açılacaktır... Kayıklı kahvenin bulunduğu yer meydan olacaktır... Türbe caddesinin istimplaki için... 44 bin lira ödenmiştir. Bahçeler: Alaeddin Tepesinin ikmaline hız verilmiştir...150 bine yakın fidan dikilmiş ve halka 2500 tane fidan dağıtılmıştır... ikinci bir çocuk bahçesi yapılacaktır. Temizlik işleri: Şehir temizliğinde mümkün mertebe kamyonlardan istifade edilmektedir. Yeniden 10 çöp arabası alınmıştır...896 başıboş köpek itlaf edilmiştir. Aziziye, Karaman Caddesi, Kışla caddesinde lağımlar tamir edilmiş... Mevcut helalar tamir ettirilmiş Hâkimiyet önüne iki yeni hela yaptırılmıştır. Hastane Binası: Askeriyenin boşalttığı binaya 14 500 lira masraf edilerek 47 adet dükkan kazanılmış olacaktır... Üst katlar Doktor, Avukat yazıhanesi olacak alt katlar, kasap, sebze vb. olacaktır... İtfaiye İşleri: Mevcut üç arazöze ilaveten bir santrifüj alınmıştır. İtfaiye kursuna bir er gönderilmiştir... Sağlık işleri: ... 42 354 çiçek, 1 034 kole- ra, 1 342 difteri, 1 891 tifüs, 1 418 tifo, 10 boğmaca aşısı tatbik edilmiştir. Veteriner İşleri: Mezbahada... 39 871 küçükbaş, 4 421 büyükbaş hayvan kesilmiştir. Evlenme İşleri: ...686 çiftin nikah akitleri yapılmıştır. Elektrik İşleri: ... yeni tesisat kurulduğu için isteklilere ceryan verilmeye fiilen başlanmıştır. Yeni dizel santral için dizel motorlara 495 bin, bina için 735 bin, diğer masraflara 225 bin lira ödeme yapılmıştır. İşletmenin mali durumu: Elektrik, Su, Otobüslerden 402 bin lira gelir, 340 bin lira masraf kaydedilmiştir... Otobüs sayılarının arttırılması için çalışılacak... Meram yolunun

⁵⁸ “Belediyenin Yapacağı İşler”, *Babalık*, S. 6878, 30 Aralık 1947, s. 2; “Belediye Yapacağı İşleri Kararlaştırdı”, *Ekekon*, S. 2758, 26 Aralık 1947, s. 1.

yapımı için çalışılacaktır”⁵⁹. Burada bahsedilen çalışmaların yanı sıra Meram yolunun asfaltlanması hazırlıkları hız kazanmıştır.

1 Ekim 1948’de yapılan Belediye Meclis toplantısında 1949 yılı bütçesi yaklaşık “ana bütçe 1.105.756, katma bütçe de 606.000 lira olarak tespit edilmiştir”⁶⁰. 1949 yılı çalışmalarında öne çıkan iki konu özellikle yeni elektrik santralin açılması ve Konya’ da bir ilk olarak Meram yolunun asfaltlanmaya başlamasıdır. Şubat ayından itibaren alınan kararlara bakılacak olursa, “İstanbul ve Ankara belediyeleri örnek alınarak... Şehir imar planı kabul edilmiştir... İnşaat sahiplerine kolaylıklar sağlanacaktır. Ayrıca Kayıklı Kahve civarındaki bahçeli blok inşaatın yalnızca blok inşaatına dönüştürülmesi kararlaştırılmıştır. Şehrin İtfaiye teşkilatının kuvvetlendirilmesi için iki arazöz alınması... Başkanlığa istikraz yapması için salahiyet verilmesi kararlaştırılır... Yerli filmciliğin gelişmesi için sinemacılardan daha az vergi alınması”⁶¹ konuları kayda geçmiştir.

Şehrin elektrik işi çözülmesi için alınan kararlar gereği çalışmalar hız kazanmış olup mart ayından itibaren motorların denenmesine başlanmış⁶² ve Mayıs ayından itibaren yeni elektrik motorlardan iyi sonuçlar alınmaya başlanmıştır⁶³. 26 Haziran 1949 tarihinde, açılışı yapılan elektrik santrali Konya’nın elektrik sorununa çözüm getirmiştir⁶⁴. Dönemin gazeteleri şehri ilgilendiren bu önemli olaya ilgisiz kalmamış hatta bir süre önce elektrik meselesi nedeniyle “Konya’da Belediye Var mı? Yok, Mu?” manşetiyle eleştiri yapan *Ekekon* gazetesi, “Konya’nın Gözü Aydın, Belediye İlk Başarısını Verdi”⁶⁵ haberi ile olayı okurlarına duyurmuştur. Yeni santralin açılışıyla, “ 650 liraya mal olan santralin açılışı yapıldı. 750’şer beygir kuvvetinde olan dizel makineler... 450 kw elektrik üretecektir... Belediye başkanı yaptığı konuşmasında... Elektriğin geçirdiği safhalarını anlattıktan sonra... Soğuk hava deposunun yaptırılacağını, hallerin açılacağını ve içme

⁵⁹ “Belediyenin senelik çalışmaları”, *Ekekon*, S.2827-2828, 04-07 Haziran 1948, s. 1-2; “Belediye Meclisi Toplandı”, *Selçuk*, S. 261, 04 Haziran 1948, s. 1.

⁶⁰ “Şehir Belediye Bütçesi”, *Selçuk*, S. 295, 05 Ekim 1948, s.1.

⁶¹ “Belediye Meclisi Toplandı”, *Ekekon*, S.2931, 11 Şubat 1949, s. 1-2.

⁶² “Elektrik Motorları”, *Ekekon*, S.2942, 11 Mart 1949, s. 1.

⁶³ “Elektrik Motorlarının Tecrübeleri Başladı”, *Ekekon*, S. 2967, 09 Mayıs 1949, s. 1.

⁶⁴ “Elektrik Santrali Açılıyor”, *Yeni Konya*, S.26, 26 Haziran 1949, s. 1.

⁶⁵ “Konya’nın Gözü Aydın! Belediye İlk Başarısını Verdi”, *Ekekon*, S. 2988, 27 Haziran 1949, s. 1.

suyu yolları davasının da halledilerek böylelikle esaslı belediye meselelerinin halledilmiş bulunacağını izah etti... Belediye başkanını bu başarısından dolayı tebrik ediyoruz”⁶⁶.

Dönemin önemli gelişmelerinden biri olarak Meram yolunun asfaltlanma işindeki gelişmelere bakılacak olursa, “Meram yolunun kaplama şose halinde inşası için proje hazırlandı... Yol Askeri garajlara kadar, Askeri idare tarafından 12 metre kadar genişletilecek bundan sonraki kısmın inşası valilikçe yapılacaktır. Meram’da, bir taraftan taş köprüye, diğer taraftan beton köprüye kadar uzatılacak yol, eski yolun üzerine 10 cm’lik kırma taş, katran kaplama ve asfalt kaplama döşemek suretiyle yapılacaktır”⁶⁷ şeklinde çıkan haberle çalışmalar halka duyurulmuştur. “Meram Yoluna Asfalt Kaplama Başlıyor”⁶⁸ haberiyle inşaaata başlanıldığı bildirilmiştir. Ağustos ayında çıkan “Meram Asfalt Yolu”⁶⁹ haberine göre, 1949 yılı içerisinde askeri garajlara kadar asfaltlanma işlerinin tamamlanacağı, yabancı uzmanların getirildiği ve yolun çok beğenildiği belirtilmektedir.

Konya Belediye Başkanı M. Koner, *Yeni Konya* gazetesinden Ahmet Güner’e vermiş olduğu röportajında döneminde yapmış olduğu belediye hizmetleri hakkında bilgi vermiştir: “- Şehrin sulama işleri nasıldır? ...Şebeke çok eskimiş olduğundan yeni baştan ıslah edilmesine lüzum vardır. Bunun için iki milyon lazım. Mali vaziyet uygun olmadığından, şebekeyi ıslah işini 5 seneye taksim edilerek... semt semt yapmayı planlıyoruz. Meram sularının vaziyetine gelince: ... su bütün Meram bahçelerini sulamaya yeterli değildir... Kaybolan sular meydana çıkartılacak su miktarı bugünkü seviyesinin iki katına çıkartılacaktır. -Cadde ve sokaklara yangın muslukları ne zaman konulacak? Birçok yerde yangın musluğu vardır. Daha fazla yere musluk koymamız mümkün değildir. Şebekenin durumu malumdur... - Şehrin elektrik ihtiyacı karşılanabilmiş midir? ... Şehrin elektrik kuvveti iki katına çıkartılacak olup, şehrimizin elektrik vaziyeti garanti altına alınmış olup, bugünkü abone miktarının iki misli daha fazla ilave edecek... Sanat müesseselerini de işletebilecek durumdayız. -Bir çocuk parkı yapılamaz mı? ... Alaeddin Tepesine çocuk parkının ihalesi tamamlandı... Kültür Parktaki spor aletleri oradan kaldırılacak yeni yapılacak bahçeye konulacak... -Alaeddin Tepesinin ağaçlandırma işi ne olmuştur? ...tepeye büyük ağaçlar dikilmesi uygun olmayıp, tepenin manzarasını ihlal eder... çam ve bodur ağaçlar dikildiği gibi etrafı muntazam bir duvarla çevrilmiştir... -Şehir imar planı tatbik edilmekte midir? Mali vaziyetten dolayı umumi olarak geçmenin imkânı yoktur. Yeni müze caddesinin açılması için

⁶⁶ “Yeni Elektrik Santrali Açıldı”, *Yeni Konya*, S. 27, 27 Haziran 1949, s. 1; “Konya’nın Gözü Aydın!”, *Ekekon*, S. 2988, 27 Haziran 1949, s. 1.

⁶⁷ “Meram Yolu”, *Ekekon*, S.2948, 25 Mart 1949, s. 2.

⁶⁸ “Meram Yoluna Asfalt Kaplama Başlıyor”, *Ekekon*, S. 2992, 08 Temmuz 1949, s. 1.

⁶⁹ “Meram Asfalt Yolu”, *Ekekon*, S. 3012, 03 Ağustos 1949,s. 1.

istimlakler yapılmaktadır. 2-3 yıl içinde caddesinin açılmasını umuyoruz... Memlekette hal ve elektrik gibi ana müesseseler yapılmıştır. Bundan sonra belediyenin takip edeceği iş, yol ve su şebekesi ıslahı olmalıdır. Kaldığım müddetçe bunlara uğraşacağım"⁷⁰. Bu röportajda 1949 yılı çalışmaları ana hatlarıyla açıklanmıştır.

1950 yılı Türk demokrasi tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. 1950 yılı Mayıs ayında milletvekili seçimleri vardır. Bu kez CHP'nin karşısında ciddi bir rakip olarak DP vardır. Ülkede yaşanan bu gelişmelerden Konya siyaseti de doğal olarak etkilenmiştir. Konya Belediye Başkanı M. Koner de CHP listelerinden Konya Milletvekilliği için aday olmuştur.

1950 yılının ilk aylarında belediye hizmetleri rutin olarak devam etmektedir. "Müze caddesinin açılması, motorlu vasıtalar garajı, Alaeddin Tepesinin güzelleştirilmesi çalışmalarına... devam kararı" dikkat çekmektedir⁷¹. Belediye Meclisi Şubat ayı görüşmelerinde, "Belediye elektrik, su, otobüs işletmelerinin varidat ve masarifat bütçesi 573 720 lira üzerinden kabul edilmiş. Böylece belediye bütçesi 1 800 480 liraya yükseltilmiştir. Yabancı filmlerden alınan resim marttan itibaren yüzde kırka indirilmiştir. Ayrıca Dere santralindeki aksaklıklar, umumi çeşmeler, yeni santrale alınacak yedek parçalar hakkında kararlar alınmıştır... Şevki Ergun zamanında mülk suyu satılanlara aylık 15 ton su parasız kullanma hakkı tanınmıştır. Fazlası tarifeye göre ücret alınacaktır"⁷².

Mayıs ayında genel seçimlerin olması dolayısıyla milletvekili adayı olan M. Koner, 31 Mart 1950 tarihinde Belediye Başkanlığı görevinden istifa etmiştir⁷³. *Ekekon* gazetesinin haberine göre belediye başkanlığı için üç kuvvetli aday vardır. Bunlar "Samet Kuzucu, Fuat Anadolu ve Sabri Sarıoğlu'dur"⁷⁴. 06 Nisan 1950'de belediye meclisinde yapılan reislik seçimlerinde belediye başkan yardımcısı olan Samet Kuzucu Konya Belediye Başkanlığına seçilmiştir⁷⁵.

Böylece M. Koner'in üçüncü defa yapmış olduğu Konya Belediye Başkanlığı görevi resmen sona ermiştir.

⁷⁰ Ahmet Güner, "Belediye Başkanı İle Konuşma", *Yeni Konya*, S.18-19, 18-19 Haziran 1949, s. 1-2.

⁷¹ "Belediye Çalışmaları", *Ekekon*, S.3081, 27 Ocak 1950, s. 1.

⁷² "Belediye Başkanı M.Koner'in Basın Toplantısı", *Selçuk*, S. 441, 14 Şubat 1950, s. 1; "Belediye Meclisinde Görüşmeler", *Babalık*, S.7378, 24 Şubat 1950, s. 2.

⁷³ "Belediye Başkanı Bugün İstifa Edecek", *Ekekon*, S.3119, 31 Mart 1950, s.1; "Belediye Başkanı M.Koner Adaylığını Koydu", *Selçuk*, S.454, 31 Mart 1950, s.1.

⁷⁴ "Belediye Başkanı Bugün İstifa Edecek", *Ekekon*, S.3119, 31 Mart 1950, s.1.

⁷⁵ "Reislik Seçimi", *Babalık*, S.7360, 06 Nisan 1950, s. 1.

B. Samet Kuzucu ve Belediye Başkanlığı Dönemi (06 Nisan 1950 – 01 Eylül 1950)

Abdüssamet Kuzucu,1332 tarihinde Konya’da doğmuştur. Babasının adı Mustafa, annesinin adı Hatice’dir. İlk ve lise tahsilini Konya’da, yüksek tahsilini İstanbul’da İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’nde tamamlamıştır. 1946-1950 yılları arasında Konya Belediye Başkan Yardımcılığı ve Muhlis Koner’in istifası etmesinden sonra 6 Nisan 1950’den, 1 Eylül 1950’ye kadar Konya Belediye Başkanlığı yapmıştır. Kızılay, Verem Savaş ve Çocuk Esirgeme kurumlarında üye ve başkan olarak çalışmıştır. Konya Ticaret ve Sanayi Odasında üye ve idare meclisi Başkanı olarak çalışmıştır. 04.08.1960’dan 19 Ocak 1961’e kadar Konya Ticaret Odası Başkanlığı yapmıştır. Konya Çimento Sanayi İdare Meclisi üyeliği, Başkanlığı ve Genel Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. 1942’de CHP’ye girmiş olup, 1946’dan 1957’ye kadar İl İdare Kurulu Üyeliği ve 1957-1961 yılları arasında CHP Konya İl Başkanlığı yapmıştır. Ziraat ve ticaretle de uğraşmıştır. 1961’de milletvekili seçilmiş olup XII. ve XIII. dönemde CHP’den, Konya Milletvekili olarak TBMM’de görev yapmıştır. Eşi Fazilet Kuzucu ile birlikte bir ilköğretim okulu yaptırmıştır. İstanbul’da hayatını sürdürmesine rağmen Konya’da evi ve gayrimenkulleri olduğu için yazları Konya’da bulunmuştur. 1991 yılında İstanbul’da vefat etmiştir⁷⁶.

M. Koner’in yanında yardımcı olarak görev yapan Samet Kuzucu, başkan seçildikten sonra gazetelere verdiği beyanatlardan birinde şu ifadelerle yer vermiştir: *“Şehir imar planının uygulanmasına 1949 yılında başlanmıştır ve halen devam etmektedir. Aziziye Camii etrafındaki dükkânlar istimlak edilmiştir... tarihi eserlerin etrafının açılması ve genişletilmesi lazımdır...Altı otobüsün motorları tamamen yenilendi...İki otobüs almayı planlıyorduk ancak bütçemiz yetmedi... Başlanmış olan işlere devamla, yeni başlanacak ilk işlerden biri de belediye otobüslerine yapılacak garajdır. Bu garaj hayvan pazarının olduğu yere yapılacak ve hayvan pazarı da münasip bir yere kaldırılacaktır. Şehrin menfaatleriyle ilgili şahsi düşüncelerim olmakla beraber şimdilik yegâne fikrim başlanmış olan işlere devam etmek ve bunları biran evvel tamamlamaktır. Niyetim mahalle mahalle dolaşarak kalkın ihtiyaçlarını öğrenmek ve bunlara elimizden geldiği kadar cevap vermektir”⁷⁷. Yine başka bir beyanatında çevre düzenlemesi ile ilgili açıklamaları vardır: *“İmar planı gereğince ihtisap meydanı genişletilecektir... Alaeddin Tepesi düzenli olarak sulanması için tertibat kurulmuş olup... Yeraltı kablo-**

⁷⁶ TBMM Tercümeihal Varakası, Samet Kuzucu, [http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz\(12.01.2014\):Mehmet](http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz(12.01.2014):Mehmet) Bildirici, *Konya Lisesi Mezunları, İstanbul* 2006, s. 27.

⁷⁷ “Belediye Başkanı Samet Kuzucu”, *Selçuk*, S. 458, 14 Nisan 1950, s. 1-2.

ları döşenmiştir. Tepe aydınlatılacaktır... Tepenin üst tarafına bir gazino inşa edilecektir... Mahalle yollarına taş ve kum yardımıyla bulunulacaktır... Çöplerin toplanma yeri olan Zindankale'yi bırakarak çöpleri şehir dışına döküleceğiz... Çıkarılan yeni kanuna göre evler yapıp halkın istifadesine sunacağız... Bu yıl on – on beş kadar ev yapmak mümkün olabilir... Işıksız olan mahallelere de tenvir gayreti içindeyiz"⁷⁸. Belediye meclisinin haziran ayı toplantısında ise, "Belediyenin yaptıracığı evlerin Anıt'tan, Larende'ye giden caddenin üzerine yaptırılması kararlaştırılmıştır... Evler dört oda ve müstemilatiyle beraber yapılacak ve ihale ile satılacaktır... Şehir imar planı, şehrin ihtiyaçlarına cevap vermediği için tadilat yapılmasına karar verilmiştir... Ana yolların asfaltlanması şimdilik bizim için lükstür... Onun yerine kışın geçilmez olan ara yolların şose yapılmasına ağırlık vereceğiz... bu sene 12-14 bin metre yol yapmayı düşünüyoruz"⁷⁹ şeklinde kararlar alınmıştır.

Belediye çalışmaları normal seyrinde devam ederken, Demokrat Partinin iktidara gelmesi, belediye seçimlerini de etkilemektedir. Belediyenin garaj inşaatı ihale edilmiştir. Ancak ihalenin iptal edilmesine Öğüt gazetesi çok sert tepki vermiş ve "Garaj İnşaatının Hazin Hikâyesi: Sayın Milletvekillerimizi, Konya'da İlk İcraat Olarak Garaj İnşaatını Durdurmakta Gösterdikleri Dirayetten! Dolayı Tebrik Ederiz"⁸⁰ manşetiyle okuyucularına duyurmuş ve DP iktidarını eleştirmiştir.

III. 1950- 1954 Yılları Arasında Konya'da Belediye Hizmetleri

A. Mehmet Rüştü Özal'ın Belediye Başkanlığı Dönemi(1950-1954)

Konya Belediye Başkanlığı görevini 1946-1950 yılları arasında yerine getirmiş olan Özal, mühendis ve siyasetçidir. 1915'de Konya'da doğmuştur. Babasının adı Mustafa, annesinin adı Münire'dir.1962'de Ulya Özal Hanım ile evlenmiştir⁸¹. Kendi ifadeleri, "Anne tarafım Konya'ya Tuna'dan gelmiş, babam ise Antalya'nın Senir ilçesinden okumak üzere Konya'ya göçmüş. Tac'ül Vezir Medresesi'nde öğrenci olmuş. İmam olarak vazife almış. Din adamı olan babası tüm çocuklarını okutmak ister. Rüştü Özal, mahalle mektebine kaydolar: Mahalle mektebinde elifba diyerek, Mihçizade hocanın önünde diz çöküp, bir yıl kadar okuduk okumadık, Cumhuriyet hocası geldi. Güzel kılık kıyafetli bir hocaydı. İkinci sınıftayken, 1921-1922 yıllarında Rehber-i Hürriyet Okulu'nda eğitimimize devam ettik." şeklindedir. Cumhuriyet'in

⁷⁸ "Samet Kuzucu'nun Gazetemize Beyanâtı", *Selçuk*, S. 460, 23 Mayıs 1950, s. 1-2.

⁷⁹ "Şehrin İmarına Çalışılıyor", *Selçuk*. S. 475, 13 Haziran 1950, s. 1.

⁸⁰ "Garaj İnşaatının Hazin Hikâyesi", *Öğüt*, S.3, 29 Ağustos 1950, s. 1-2.

⁸¹ TBMM Tercümeihal Varakası, Devre X, Konya Mebusu M. Rüştü Özal, <http://www.tbmm.gov.tr>, (12.01.2014)

onuncu yılında liseyi bitiren R. Özal, İstanbul Teknik Üniversitesi'ni altı yılda tamamlayarak 1939 yılında yüksek mühendis olarak mezun olmuştur⁸².

Kızılırmak'ta etüt yapmak üzere ilk görev yeri olan Çorum'a tayin olan R. Özal, başlayan İkinci Dünya Savaşı nedeniyle yedek subay olarak askere alınmıştır. Ardahan'da askerliğini tamamlar. Hemen ertesinde Mersin Su İşleri'nde mühendis olarak çalışmaya başlar. Bu arada İzmir'de teğmen olarak ikinci kez askerliğini yapar R. Özal, bir süre sonra memleketi Konya'ya tayinini ister ve Konya'da Su İşleri Mühendisliği görevini sürdürürken, boşalan Bayındırlık Müdürlüğü'ne atanır. Kısa bir süre sonra, "İsmimizi vermemekle beraber, 'Yüzümüz Ak, Yolumuz Yokuştur' sloganıyla Akyokuş isimli gazeteyi çıkarıyoruz. Bu arada siyasetle yakından ilgileniyoruz. Sonunda Demokrat Parti'nin içinde bulduk kendimizi." yazılarıyla basında görülmeye başlar⁸³. 1950 seçimlerinde Demokrat Parti iktidara gelmeden bir süre önce M. Rüştü Özal, Konya Belediye Başkanı olur.

Siyasi hayatında, 1954 seçimlerinden sonra DP Konya Milletvekili olarak Meclise girmiştir. Adnan Menderes ile ters düşen R. Özal, 1957 seçimlerinde aday olmamıştır. Bu tarihten sonra meslek teşekküllerine yönelen R. Özal, İnşaat Mühendisleri Odası'nın genel sekreteri olmuş ve kendi ifadesiyle bir "politikanın da kenarında kalmıştır. 57'den 60'a kadar üç yıllık bir dönem bu şekilde geçerken, "1960 darbesinde kurulan 27 Mayıs Milli Birlik Komitesi yeni dönemi ve yasaları şekillendirmek için pek çok kuruluştan olduğu gibi Türk Mühendis ve Mimar Odaları'ndan da on beş kişi ister. Rüştü Özal bu grubun içinde, yasa hazırlık çalışmalarına"⁸⁴ katılmıştır.

Yine aynı dönemde İmar ve İskân Bakanı olarak Milli Birlik Hükümeti içinde görev almıştır⁸⁵. Bu yıllarda da Türkiye Mühendis ve Mimar Odalarının faaliyetlerine destek olan Rüştü Özal, meslek odalarının yasal haklarını kazan-

⁸² Ülkü Özen, "Tarihe 1000 Canlı Tanık 5", <http://www.milliyet.com.tr/2003/03/21/Pazar/apaz.html>, (12.01.2014); Ülkü Özen, "Onurlu Bir Cumhuriyet Çınar Ve Mühendis:Rüştü Özal", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S.398, 1998, s.19-20.

⁸³ Özen, "Tarihe 1000 Canlı Tanık-5", <http://www.milliyet.com.tr/2003/03/21/Pazar/apaz.html>, (12.01.2014); Özen, "Onurlu Bir Cumhuriyet Çınar Ve Mühendis: Rüştü Özal", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S. 398, 1998, s. 19-20.

⁸⁴ Özen, "Tarihe 1000 Canlı Tanık-5", <http://www.milliyet.com.tr/2003/03/21/Pazar/apaz.html>, (12.01.2014); Özen, "Onurlu Bir Cumhuriyet Çınar Ve Mühendis: Rüştü Özal", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S. 398, 1998, s. 19-20.

⁸⁵ <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB25.html>, (12.01.2014).

masında önemli rol oynamış ve 12 Ağustos 2008 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir⁸⁶.

3 Eylül 1950'de yapılan belediye seçimlerinde Demokrat Partinin listesi kazanmıştır. Başkanlık için adı geçenler, Nafiz Tahralı, Muhittin Güzelkılıç, Rifat Güzelsu, Dr. İsmail Işık, Hasan Arpacı ve Rüştü Özal'dır⁸⁷. Ancak Muhittin Güzelkılıç, Rifat Güzelsu, Dr. İsmail Işık, Hasan Arpacı'nın asil üyeliklere seçilememesi şanslarını azaltmıştır. Seçimler öncesi Demokrat Partiden uzaklaştırılan eski belediye başkanı ve milletvekillerinden Kazım Gürel'in kendisini destekleyenlerin belediye meclisine girmesi, başkanlık yarışının Nafiz Tahralı, Kazım Gürel ve Rüştü Özal arasında geçmesine neden olmuştur⁸⁸. Belediye Meclisinin yapmış olduğu oylama sonucunda Rüştü Özal, Konya Belediye Başkanlığına seçilmiştir.

Rüştü Özal, belediye başkanı olduktan sonra yapmış olduğu basın toplantısında özetle şunları söylemiştir: *"Yapılacak işlerin başında belediyeye itibar kazandırmaya çalışmak niyetindeyim... Belediyenin mevcudiyetini her işte hissettirebilmelidir... Belediye zabıtasının vazifesini daha iyi göreceğimize hale getirilmesi lazım... Tek tek şahısları memnun etmek endişesinde olmayarak ve hatır gönül politikasına düşmeyerek Konya'muzun selametine olan işleri tereddütsüz göreceğiz. Cesaretimi hemşerilerimden alarak... daha çok çalışıp muvaffak olacağız. Çalışmalarımızda gazetelerimizin bize ölçsüz yardımcı olacağını takdir ediyorum... Her türlü tenkitlerini en insafsız şekilde dahi olsa esiremeyerek memlekete karşı vazifelerini yapacak gazeteci arkadaşlardan ricam, bu tenkit şartını göz önünde tutmalarıdır... Bu görevi kabul etmemde matbuatın teşvikini göz ardı edemem."*⁸⁹.

Konya basınının, Rüştü Özal'a büyük ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır. *Selçuk* gazetesinde Kazım Köroğlu, "Şehrimiz Artık Rüştüne Erişti, Elbet Nizam ve İntizama da Kavuşacak"⁹⁰ başlıklı yazısında, duyduğu memnuniyeti ve şehrin daha düzenli hâle getirileceği ümidini ifade etmiştir.

Yeni Belediye Meclisi ilk toplantısını 02 Ekim 1950 tarihinde yapmış ve başkan vekilleri, meclis ve encümen seçimleri yapılarak Konya Belediye teşkila-

⁸⁶ <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=8448866>, (12.01.2014).

⁸⁷ "Paylaşılmayan Sandalye", *Öğüt*, S.9, 05 Eylül 1950, s.1.

⁸⁸ Suat Abazanır, "Şen Olsun Konya", *Öğüt*, S.10, 07 Eylül 1950, s.1; "Belediye Başkanı Kim Olacak?", *Öğüt*, S.10, 07 Eylül 1950, s.1-2.

⁸⁹ "Belediye Başkanının Basın Toplantısı", *Selçuk*, S.499, 15 Eylül 1950, s.1-2.

⁹⁰ "Şehrimiz Artık Rüştüne Erdi", *Selçuk*, S.504, 29 Eylül 1950, s. 3.

tı yapılandırılmıştır⁹¹. Ekim ayındaki ikinci toplantıda Belediye dört sene içerisinde yapacağı işlerin planlamasını yapmıştır. Bu planlamada, “şehir planının gözden geçirilmesi ve ıslahı, zabıta talimatnamesinin düzeltilmesi, otobüs işlerinin düzenlenmesi, soğuk su ve hava deposu, buz fabrikası, itfaiye teşkilatına iki arazözün daha alınması, havagazı tesisinin yapılması, sokakların parkelenmesi, belediyeye ait bir kavaklığın temini gibi tekliflerde bulunulmuştur”⁹².

Rüştü Özal’ın gazetelere verdiği beyanata göre, temizlik, turizm ve yolların genişletilmesi konuları görülmektedir: *“Temizlik konusunda halkımızın belediye çalışanlarına yardımcı olmasını... Şehrin evleri gibi kullanılmasını rica etmiştir. Caddelerin darlığı dikkate alınarak, İstanbul ve Karaman caddeleri ve Mevlana etrafında geliş, gidiş yolları ayırmak şartıyla harekete geçtik. Otobüs işleri halkın ihtiyaçları göz önüne alınarak düzenlenecektir... Konya turizminin canlandırılması için çalışmalar yapılacaktır... Büyük bir cesaretle ana yolların asfaltlanması için valimizle beraber çalışıyoruz... Konya’mızın tozlu bahtına asfalt süngeri çekeceğiz”*⁹³.

1950 yılında belediye hizmetleri olması gereken şekilde devam etmiştir. Ancak dönemin gazetelerinden anlaşıldığına göre halk ve esnaf belediye zabıtasının özellikle temizlik konusunda uygulamış olduğu cezalardan rahatsızdır.

1951 yılına gelindiğinde Belediye çalışmalarının özellikle yol konusuna yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. R. Özal’ın “Konya’nın tozuna asfalttan sünger çekeceğiz” şeklindeki vaadi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. İktidarın ve Belediyenin, Demokrat Partinin yönetimine geçmesiyle Konya halkı belki de çok ani değişiklikler beklemiştir. *Babalık* gazetesinde yayınlanan “Konya’nın Eski Hali, Yeni Hali” başlıklı yazı belki de bu durumu daha iyi izah etmektedir: *“Bazen, şu şehir hakkında pek hissi ve garip görüşler ortaya atılır. Bir İstanbul gazetesinin eski Konya ile yeni Konya’nın kıyaslandığı habere göre eski Konya’yı bilenler, bugünkü halini de gördükten sonra şehir kılığından çıkmış olmasına elbette acınacaklardır. İnsaflı olmalı! ... Konya’nın önceki çehresiyle, bugünkü görünüşü arasında elle tutulur, gözle görünür bariz değişiklikler yok mudur? ... Demokratlar iktidara geldikten sonra mı şehir kılığından çıkıverdi? Eski Konya’dan kast, yirmi beş yıl önceki Konya ise, ... mazideki perişan, girift, sıkıcı, tık nefes halini özlemek garabetini nasıl gösterebilirler? ... Hemşerilerimizin teşebbüsleriyle birçok modern yapılar, yeni açılan caddeler, meydanlar, yapılan*

⁹¹ “Belediye Meclisi İlk Toplantısını Yaptı”, *Yeni Meram*, S.32, 03 Ekim 1950, s. 1-2.

⁹² “Belediye Meclisi”, *Yeni Meram*, S.42, 13 Ekim 1950, s.1.

⁹³ “Belediye Başkanı Dün Gazetecilerle Konuştu”, *Yeni Meram*, S.80, 21 Kasım 1950, s. 1-2.

teşçirler ve parklarla çehresini değiştirerek ferahlamıştır. Bu bir hakikattir... Bundan sonrada gelişmesine mani olmamak gerekir"⁹⁴.

Bahsedildiği üzere Belediye yol yapımına hız verilmiştir. Belediyenin gelirleri göz önüne alındığında haliyle zor bir işe girilmiştir. Bu durumu çözmek için vatandaşlara müracaat edilmiştir. *"Ankara caddesinin gidiş geliş yollarını temin edecek olan ve uzun zamandır harap bir vaziyet almış bulunan şehrimizin Araplar semtindeki Sinanlar Caddesinin, bu kere Belediyemiz başta olmak üzere halkımızın da yardımıyla şose haline ifrağı teşebbüsüne girilmiştir... Hayırsever halkımızın bağışları dercedilmiştir"*⁹⁵. Bu satırlardan anlaşıldığına göre halkın desteğiyle yol yapımında büyük başarı sağlanmıştır.

Yaklaşan bahar mevsiminde, park ve bahçelerin düzenlenmesine çalışılmıştır. *"Alaeddin tepesinin yeniden tanzimi için çalışmalar yapılacaktır... Ağaçlandırma ve çiçeklendirme işi devam edecektir. Gazino yeniden düzenlenecek, çocuk parkına yeni oyun aletleri konacaktır... Tepenin şehir ortasında zümrüt ve havadar hale getirilmesi işi belediyenin çalışma programı içindedir"*⁹⁶.

Belediyenin, şehrin önemli sorunlarından biri olarak gördüğü trafik ve yol sorununun çözümü için bir plan hazırlamış ve yeni düzenlemeyi halka *" Nakil Vasıta Sürücülerinin Nazarı Dikkatine"* ilanı ile duyurduğu görülmüştür. Buna göre, *"Şehir dâhilindeki vasıtaların muayyen bir istikamet takip etmeyerek aynı yollardan seyrüsefer yapması, esasen mevcut yolların trafiği karşılayacak genişlikte olmaması dolayısıyla bu halin birçok kazalara sebebiyet verdiği görüldüğünden: 1- ... Nakil vasıtalarının aşağıda verilen planda gösterilen ok istikametinde seyrüsefer yapmaları... 2- Hükümet, Anıt, İstasyon, Meram arasındaki yolda demir tekerlekli arabaların seyrüseferlerin men'ine... yeni güzergahlara uymayanlar... cezalandırılacaktır"*⁹⁷ açıklamaları görülebilir.

R. Özal, yapmak istediklerini gerçekleştirmek ve hükümetin de desteğini sağlamak amacıyla milletvekilleri ve hükümetle görüşmek amacıyla Ankara'ya gitmiş ve dönüşünde verdiği beyanatta, *"Ankara'da vekillerden büyük alaka ve yardım gördük... Türbe caddesinin istimlakı için, İller Bankasından avans ve borç sağlanmıştır... Yolları asfaltlama hususunda yardım göreceğiz... Bilhassa*

⁹⁴ "Konya'nın Eski Hali Yeni Hali", *Babalık*, S. 7531, 12 Ocak 1951, s.2.

⁹⁵ "Bir Yola Bağış", *Babalık*, S. 7540, 09 Şubat 1951, s. 3.

⁹⁶ "Alaeddin Tepesinin Tanzimi", *Yeni Konya*, S. 619, 26 Şubat 1951, s.1.

⁹⁷ "Nakil Vasıtaları Sürücülerinin Nazar ı Dikkatine", *Yeni Konya*, S. 622, 01 Mart 1951, s. 4.

vakıflar umum müdürlüğü... ve Milli Eğitim Bakanı yine Türbe civarının restorasyon işi için yardım edeceklerini vaat etmişlerdir” ifadeleri görülmektedir⁹⁸.

Havaların iyileşmesiyle beraber adeta “Yol Seferberliği”⁹⁹ başlatılmış olup şehrin imarına özen gösterilmiştir. Çalışmaların Konya basınında memnuniyetle karşılandığı *Babalık* gazetesinde yayınlanan “Konya’nın Yolları”¹⁰⁰ başlıklı yazısından anlaşılmaktadır.

Belediye Meclisinin, eylül ayında yapmış olduğu toplantıda almış olduğu kararlar gereğince, şehrin muhtelif yerlerindeki imar faaliyetlerindeki değişimin fotoğraflarla tespit edilerek bir albüm hazırlanması, otobüslerle şehre gelen turistlere yolları ve garajları gösteren haritaların hazırlanması, zabıta memurlarının ehliyet kontrolünün yapılması, su sıkıntısını çözmek için tedbirler alınması, içme suyuyla sulanan istasyon caddesinin Abdülaziz Mahallesi’ne yaptırılan kuyudan su alınarak sulanması, şehir içi asfaltlama işlerinin hızlandırılması kararları vardır¹⁰¹. Alınan bu kararlar doğrultusunda çalışmalar devam etmiştir. Bunların yanı sıra, şehir kanalizasyonunun, temizlenerek ıslah edilmesi, itfaiyenin modern makinelerle teçhiz edilmesi, gaz ve benzin yangınlarının söndürülmesi için cihazların alınması, Hayvan Pazarı’nın, Aslanlıkışla civarına nakli için hazırlıklara başlanması, ekmekçiler, işçilerin sekiz saatten fazla çalışmalarının yasaklanması nedeniyle ekmek fiyatlarına zam talep edilmesi gibi konular dikkat çekmektedir¹⁰².

R. Özal döneminin ilk yılında, Konya Belediyesinin bir yıllık çalışma raporu şu şekildedir. “Yeni yapılan istikrallarla birlikte borç yükünü 1.043.573 lirayı bulmuş, Eylül başında 783.583 lira borç devredilmiştir. Şehir yollarının bazı kısımları için 33.000, esaslı üç caddenin asfaltlanması için 70.000 lira sarf edilmiştir. Türbe caddesinin açılması için...243 bin lira verilmiştir. Şehrin elektrik ihtiyacının artması karşısında 500 beygirlik yeni bir elektrik motorunun alınması kararlaştırılmıştır. Şimdiye kadar 4250 metre yeraltı elektrik kablosu döşenmiştir... 18.545 metrelik şebeke yapılmıştır”¹⁰³. Belediye çalışmaları encümenince kabul edilmiştir.

⁹⁸ “Şehrin İmarı İçin Hükümet Yardımda Bulunuyor”, *Yeni Konya*, S.633, 12 Mart 1951, s.1; “Şehir İşleri”, *Babalık*, S.7563, 13 Mart 1951, s. 2.

⁹⁹ “Yol Seferberliği”, *Babalık*, S.7663, 22 Haziran 1951, s. 2.

¹⁰⁰ Yolcu, “Konya’nın Yolları”, *Babalık*, S.7699, 31 Temmuz 1951, s. 1.

¹⁰¹ “Belediye Encümeni Kararları”, *Babalık*, S.7737, 07 Eylül 1951, s. 1-2.

¹⁰² “Belediyenin Çalışmaları”, *Babalık*, S.7753, 28 Eylül 1951, s. 1-2.

¹⁰³ “Belediyenin Çalışmaları”, *Babalık*, S.7758, 03 Ekim 1951, s. 2.

1952 yılının ilk günlerinde R. Özal, Millet Partisi il yöneticilerinin, 1951 yılı belediye çalışmalarını eleştiren bir broşür yayınlayıp halka dağıtması üzerine *Yeni Meram* gazetesinde yazdığı bir yazı ile cevap vermiştir. Millet Partisinin temel eleştiri başlıkları şu şekildedir: “Programsızlık, sıhhi işler, temizlik işleri, içme suyu, elektrik, yangın kulesi, yol işleri, zabıta adedinin çokluğu, Pazaryerleri ve saatleri, seyrüsefer işleri, müstakil bir veteriner olmaması, ecdat eserlerine dikkat edilmemesi, Bahçe ve parkların tanzimi, Meram bahçesinin açılmaması, odun pazarının Kapu camii civarından taşınması, bağ ve bahçelerin sulama işi”¹⁰⁴. Özellikle R. Özal, göreve henüz yeni geldiklerini belirterek, acele edilmemesini de talep etmiştir.

Belediye Meclisinin şubat ayındaki ilk toplantısına göre, “Belediyenin 1952 yılı bütçesi 1.769.080 lira olarak tevzin ve teklif edilmiş. İşletme bütçesi 649.720 lira”¹⁰⁵ olarak geçen yıla göre yüz bin liralık bir artış ile çalışmalar başlamıştır. Belediye Meclisi şubat ayındaki diğer toplantısında bazı önemli kararlar almıştır. Şöyle ki; “İş bankasının karşısındaki halen kireççi dükkanlarının bulunduğu alanın istimlakı... Alaeddin Tepesi etrafındaki evlerin ve Zafer Çeşmesi etrafındaki evlerin istimlakı kararlaştırılmıştır... Buğday Pazarındaki dükkanların satılarak garaj inşaatının tamamlanması... Parke ve asfalt yollar için yüz bin liralık bir ödenek ayrılması... Asfalt yolların yapımına devam edilecek... Hükümet ve Belediye meydanları ve Kız Muallim Mektebi Caddesi... imkân olursa Fahrettin Paşa parkı önündeki cadde ve Askeri Hastane caddeleri de asfaltlanacaktır... Alaeddin Tepesi... Dede Bahçesi... Tavus Baba türbesinin etrafı ihya ve tanzim edilecektir... Mezbaha civarında bir kavaklık kurulması için... Yüz bin kavak fidanı sipariş edilmiştir... Türbe caddesinin kanalizasyonu yapılacaktır... Mukavelesi yapılmış olan 500 beygirlik motordan başka yeni bir motor alınması için karar verilmiştir... İçme suyu gelirlerinden hasıl olan paranın, bu yılki hasılatıyla birleştirilerek yeni otobüs alınması kararlaştırılmıştır... Belediye sinemasının tamiri ve durumu için bir heyet görevlendirilmiştir”¹⁰⁶. Belediye Meclisi, Şubat ayındaki üçüncü toplantısında 1952 yılında uygulanmak üzere aldığı kararlar söz konusudur. Buna göre: “Esnaftan alınan tente, saçak ve siper resimleri tamamen kaldırılmıştır... küçük motorlardan alınan 35 liralık işletme ruhsat harcı küçük esnafı korumak maksadıyla 10 liraya indirilmiştir... Yerli ve yabancı film ayrımı olmadan filmlerden alınacak resim yüzde 40 olarak belirlenmiştir... Derme çatma tiyatroların gelmemesi için yüzde 10 resim, yüzde 20’ye çıkarılmıştır... Mezbaha resmine 3 kuruş zam yapılmıştır... İktisat ve turizm memurluğu ihdas olunmuştur... Sosyal yardımlar

¹⁰⁴ “Rüştü Özal Cevap Veriyor”, *Yeni Meram*, S.(okunamadı), 02 Ocak 1952, s.1-2.

¹⁰⁵ “Belediye Bütçesi”, *Yeni Meram*, S.510, 02 Şubat 1952, s.1-2.

¹⁰⁶ “Belediye Meclisinin Bu yıl için kararlaştırdığı İşler”, *Yeni Meram*, S. 522, 14 Şubat 1952, s. 1-2.

bütçede geniş yer tutmuş ve kimsesizler yurdu açılması için halkımızın da desteği ile çalışma başlatılması"¹⁰⁷, kararları alınmıştır. Yapılan bu toplantının en ilginç olaylarında biri de belediye başkanının maaşının arttırılması teklif edilmiş ancak R. Özal; "Teveccühünüze teşekkür ederim. Farkı kabul edemem, vaziyet ve şartlar değişmediği takdirde aldığım maaşla çalışmalara devam etmek istiyorum"¹⁰⁸, diyerek zam yapılması teklifini kabul etmemiştir.

Alınan kararlar gereğince havaların ısınmasıyla beraber Konya cadde ve sokakları âdeta şantiyeye dönüşmüştür. Ana caddeler asfaltlanırken, ana caddelerden çıkan parkeler şehrin ara sokaklarına döşenmiştir. Ayrıca şehir dışından ziyaret amacıyla gelenlerin ilk ziyaret ettiği yer olan, Meram ve Mevlana Türbesi civarının tanzimi için yoğun çalışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Belediye başkanın tasarrufuyla numaralı olan Konya sokaklarına isim verilmesi çalışmalarına başlanmıştır. "Konya mahalle ve sokaklarındaki numara usulünü kaldırmak, uydurma ve çirkin isimleri olanlara (apdallar, bityemez gibi) münasip isimler koymak üzere salahiyetli birinin seçilmesine karar vermiştir"¹⁰⁹.

Bu yılda Konya'nın önemli ve temel ihtiyaçlarından biri olan garaj inşaatının ihalesi yapılarak inşaat çalışmaları başlamıştır. Buna göre, Belediyenin garaj meselesini halletmek üzere bir an evvel harekete geçilmelidir. Bu şekilde şehrin mühim bir derdi halledilmiş olacak ve şehirde gayrimuntazamlığa sebebiyet veren vasıtaların bir arada topluca bulunması temin edilmiş olunacaktır. 49.950 liraya ihale edilen garaj da kısım kısım yapılmış olacaktır¹¹⁰.

Yukarıda bahsedildiği üzere yol ve imar çalışmalarına hız veren belediye "yirmi bin metrekare asfalt yol"¹¹¹ ve bu miktara yakın parke yol yapmıştır¹¹². Ayrıca belediye halka satmak üzere 8 adet ev yapmış ancak arsa anlaşmazlığı nedeniyle 1952 yılında satış gerçekleştirilememiştir¹¹³.

R. Özal, daha önce yapılmamış bir uygulama olarak her hafta Cuma günlerini halka ayırarak mahalleleri ziyaret ederek halkın sorunlarını dinlemiştir.

¹⁰⁷ "Belediye Meclisi Çalışmaları", *Yeni Meram*, S.526, 18 Şubat 1952, s. 1-2.

¹⁰⁸ "Belediye Meclisi Çalışmaları", *Yeni Meram*, S.526, 18 Şubat 1952, s. 1-2.

¹⁰⁹ "Mevlana Caddesinin Tanzimi", *Yeni Meram*, S.(okunamadı), 17 Haziran 1952,s. 1.

¹¹⁰ "Belediye Garajı", *Yeni Meram*, S.746, 13 Eylül 1952, s.1.

¹¹¹ "Şehirde bir yılda yirmi bin metrekare yol yapıldı", *Yeni Meram*, S. 771, 08 Ekim 1952, s.1.

¹¹² "Şehirde bir yılda yirmi bin metrekare yol yapıldı", *Yeni Meram*, S. 771, 08 Ekim 1952, s.1.

¹¹³ "Belediye evleri halka niçin satılmadı?", *Yeni Meram*, S. 781, 18 Ekim 1952, s. 1.

Örneğin halkın doktor talebi doğrultusunda, belediye doktorunu halkı ücretsiz olarak muayene etmesi için görevlendirmiştir¹¹⁴.

Konya halkı genel olarak belediye çalışmalarından memnun olsa da ara sokakların kışın çamur deryası olmasından, yazın şehrin tozlu olmasından, içme suyunun ve elektriğin yetersiz olmasından, ekmeklerin güzel çıkmamasından, kanalizasyonun yetersiz olmasından şikâyetçi oldukları görülmektedir.

1953 yılına gelindiğinde Konya'da belediye hizmetleri artarak devam etmiştir. Özellikle umumi garajın hizmete açılması, parke ve asfalt yol yapımının artarak devam etmesi, belediyenin Zindankale civarına evler yapması, kanalizasyon şebekesinin yapımının hız kazanması ve şeker fabrikasının açılması için belediye hizmetlerinin bu bölgeye götürülmesi bu yılda yapılan bazı işlerdendir.

Belediye Meclisinin 1953 Şubat ayı toplantısında, belediyenin mali durumu görüşülmüş ve Belediye Başkanı R. Özal, bütçe hakkında bilgi vermiştir. Şöyle ki; "istikraz ve satışlar hariç 1953 bütçemiz; 1.527.190 lira, işletme bütçemiz ise 833.220 liradır... 1.000.000 lira da istikraz sağlandığı takdirde belediyemiz halkımıza layık olduğu hizmeti ifaya muktedir olacaktır"¹¹⁵ şeklinde açıklama yapmıştır.

Belediyenin mali durumunun iyileşmesiyle beraber "umumi garaj inşaatı tamamlanarak 01 Ekim 1953 tarihinde hizmete açılmıştır... 181.404 lira harcanarak 34.540 metrekare yol asfaltlanmıştır"¹¹⁶, " 11.748 metrekare parke yol yapılarak 17294 lira harcanmıştır...13638 metrekare adi kaldırım için bu yıl 82060 lira sarf edilmiştir... Anıt alanından istasyona kadar olan bulvarlar kaldırılmış sağ taraf tamamen kapak taşla döşenmiştir. 15 705 lira harcanan bu işe imkânlar ölçüsünde devam edilecektir... Yol işleri için 26.490 liraya dokuz tonluk bir silindir alınmıştır"¹¹⁷. "Çalışma yılı içerisinde 550.561 lira tediyatta bulunulmuş olup, 1950 yılından beri istimlak işlerine 1.236.926 lira harcanmıştır"¹¹⁸.

Belediye Meclisi ekim ayı toplantısında R. Özal'ın teklifiyle aşağıdaki konuları görüşmüştür: "Hâkimiyet i Milliye okulunun önündeki Toptancı Pazarında 13 oto tamir dükkânı ve bir o kadar da dükkân yapımına karar verilmiş-

¹¹⁴ "Belediye halk buluşmaları", *Yeni Meram*, S. 844, 22 Aralık 1952, s. 1-2.

¹¹⁵ "Belediyenin mali durumu", *Yeni Meram*, S.888, 04 Şubat 1953, s. 1.

¹¹⁶ "Belediyenin Bir Yıllık Asfalt Yol Faaliyeti", *Yeni Meram*, S.1137, 06 Ekim 1953, s. 1.

¹¹⁷ "Belediyenin Yol Faaliyeti", *Yeni Meram*, S. 1138, 07 Ekim 1953, s. 1-2.

¹¹⁸ "Belediyenin İstimlak İşleri", *Yeni Meram*, S. 1139, 08 Ekim 1953, s. 2.

tir... Yeni bir belediye binasının yapımı için çalışmalar başlatılacaktır... Umumi garajın etrafına 15 dükkân, garaj oteli ve lokantasının, tamirhane ve benzin istasyonları, yıkama ve yağlama mahallerinin yapımı ihale edilmiştir... Eski buğday pazarındaki dükkânlar yıktırılarak yerine 32 dükkân muadilinde, dört mağaza yaptırılmıştır... Meram bahçesinin tarh ve tanzimi umumi hela ve büfenin ihtiyaca cevap vereceği şekle ifrağı, sahne ve çocuk bahçelerinin ilavesiyle nihai şeklini almıştır denebilir... Alaeddin Tepesi'ndeki ağaçlama işleri tamamlanmıştır. Yalnız saray bakiyesi... kazı alanı olduğu için kendi haline bırakılmıştır... Kayalı Park... Sultan Selim Camii arkasındaki mezbelelik saha... Şemsi Parkı, tanzim edilmiştir... Şehir içlerinde ağaçlandırma yapılmıştır... 66 815 lira sarf edilerek park ve bahçeler ihya edilmiştir... Dede Bahçesindeki çiçek yeri... halkın yoğun ilgisine cevap verememektedir"¹¹⁹.

Bu dönem içerisinde şehrin en büyük sorunlarından olan kanalizasyon işleri için çalışmaların hız kazanmasıyla ilgilidir. Diğer konular ise şu şekildedir. *"İmar planı doğrultusunda şehrin kanalizasyon projesi hazırlanarak, Bayındırlık ve Sağlık Bakanlığına onaylatılmış olup... Umumi garaj... Buğday Pazarı... İhsaniye Mahallesi... Asker Hastanesi... Türbe Caddesinde çalışmalara başlanmış olup... 24982 lira sarf edilmiştir. ... İtfaiye kadrosu genişletilmiş olup bugün için ihtiyaca cevap verebilecek hale getirilmiştir... bir arazöz ve vidanjör alınarak 62500 lira sarf edilmiştir... Şehrimizde 36 yangın vakası olmuş ve itfaiyemizin yerinde müdahalesiyle az zararlar atlatılmıştır... İtfaiye, sulama ve yangınlar için içme suyundan tasarruf sağlamak için açılmış olan yedi kuyuyu kullanmaktadır... Tenzifata ait bütün araçlar motorize hale getirilmiş olup... bir yıl içerisinde mevcut dört kamyonuna ilaveten birer tonluk üç tekerlekli dört kamyonet alınmıştır... Ana caddelerin temizliği için 17 tekerlekli el arabasına ilaveten 10 tane daha yapılmaktadır... Sağlık işleri... Mahalleler gezilerek fakir hastalar muayene edilmiş olup reçeteleri belediye tarafından karşılanmıştır... Şehrimizde bulunan 2028 esnafın üç ayda bir muayenesi yapılarak... uygunsuz yiyecek maddeleri imha edilmiştir... Tifo, dizanteri vb... 12786 aşı uygulanmıştır... Şehrimizde 1567 doğum,1316 ölüm vakası gerçekleşmiş olup... 171 bulaşıcı hastalık tedavisi yapılmıştır...941 köpek itlaf edilmiştir... Tephirhanede, otel, han, hamam gibi... eşyalardan 15620 eşya tephir edilmiştir... Belediye nikah memurluğu bir yılda 834 çiftin nikah akitlerini yapmıştır... Motorlu vasıta kullanmak için 353 ehliyet ve atlı araba sürücülüğü için 97 ehliyet vesikası verildi... Hükümet alanına konulan ışıklı dur geç kulesi müspet netice verince... Yeni Pazar önüne de ışıklı dur geç kulesi konmuştur... Mezbahada 48717 baş hayvan kesilmiştir... 1953 yılında şehrimizi 4695 turist şehrimizi ziyaret etmiştir... Şehrin elektrik işleri... Yeni transformatör merkezleri oluşturul-*

¹¹⁹ "Şehir Park ve Bahçeleri", *Yeni Meram*, S, 1140, 09 Ekim 1953, s. 1-2.

muş... Yüksek tansiyon şebekesi... Alçak gerilim şebekeleri oluşturulmuştur... Göksu-Yerköprü santrali inşaatına muvazi olarak şehir elektrik şebekesinin ıslahı işi alınmış ve 9500 liraya sekiz ayda teslim edilmek üzere şebeke tevsi ve ıslah projesi tanzimi ihale edilmiştir. 500 ps takatinde üçüncü dizel motor monte edilmiş... Dördüncü dizel motor sipariş edilmiştir... Su işleri... İsale suyunun takviyesi için çalışması başlatıldı... eski otobüsler revizyon edilmiş olup... Üç yeni otobüs alınarak hizmete sunulmuştur... Mengene, Kumköprü, Aslanlıkışla semtlerine yeni seferler ihdas edilmiştir"¹²⁰.

1953 yılının en önemli gelişmelerinden biri İller Bankasının yaptırmakta olduğu Göksu Elektrik Santralinin belediye devredilmesi olmuştur. Bunun yanında "İller Bankasının içme suyu işinin halledilmesi için 600.000 lira kredi sağlanması ve ödemelerin 25 yıla yayılması"¹²¹, Konya Belediyesinin gelişiminde çok önemli bir paya sahiptir. Böylece bir şehrin temel sorunlarından olan elektrik ve içme suyu sorununun tamamen çözülmesi için çok önemli bir adım atılmıştır.

1954 yılında belediye hizmetlerinin kaldığı yerden devam ettiği görülmektedir. Ancak bu yıl içerisinde mayıs ayında genel seçimler, eylül ayında ise mahalli seçimler yapılmıştır. Bu durum Konya'yı ve Konya siyasetini yakından etkilemiştir. Çünkü Konya Belediye Başkanı olan Rüştü Özal, Demokrat Partiden Konya Milletvekili adayı olmak için başkanlıktan istifa edecektir. 18 Mart 1954 günü istifa eden R. Özal'ın istifa etmesi üzerine Belediye Meclisi tarafından İbrahim Aşçıgil Belediye Başkanlığına seçilmiştir.

R. Özal'ın istifasına kadar geçen sürede yapılan belediye çalışmaları genel olarak şöyledir:

Yeni yılın ilk günlerinde *Yeni Konya* gazetesine yansıyan bir habere göre başkan şehrin eksiklerini tespit etmek amacıyla "Ulurmak, Mengene, Sungur, Garaj, Hastane Yolu, İhsaniye, Muhacir Pazarı, Pazar Yeri, İstasyon muntkalarını teftiş etmiştir... İhsaniye ve Muhacir Pazarı bölgelerinde küllük ve döküntülerin sokak ortasına atıldığını tespit etmiş olup, temizlik ve zabıta yetkililerine gerekli talimatı vermiştir"¹²². Bu dönemde şehir için önemli bir karar alınmıştır. "Mevlana Müzesi önünden başlayıp, Merama kadar olan yol boyunca florasın lambalar kullanılacak ve şehir tıpkı büyük şehirlerde olduğu gibi aydınlatıla-

¹²⁰ "1953 yılı Belediye Faaliyetleri", *Yeni Meram*, S.1141- 1148, 10-17 Ekim 1953, s. 1-2.

¹²¹ "Göksu Elektrik Santrali Belediyeye devredilecek", *Yeni Meram*, S.1177, 16 Kasım 1953, s. 1.

¹²² "Belediye Başkanının Şehir içinde Yaptığı Teftişler", *Yeni Konya*, S.1634, 03 Ocak 1954, s. 1-2.

caktır. İhale bir Alman firmasına verilmiştir¹²³. Alınan bu kararla Konya, modern ve ışıl ışıl bir şehir özelliği kazanacaktır. Mevcut belediye binasının artık şehrin ihtiyaçlarına karar vermediğini düşünen R. Özal, yeni bir belediye binasının yapımını uygun görür. Ancak yeni yapılacak bina şehrin tarihine ve kültürüne uygun olmalıdır. Bunun için Türkiye çapında bir yarışma düzenlenmesine karar verilmiş olup 400 lira bütçe ayrılmış olup uzmanlardan oluşan bir jüri oluşturmuş ve yarışma mayıs ayında yapılmıştır. Projeden birinciye 3500, ikinciye 2500, üçüncüye 1000 lira ödül verilecektir¹²⁴.

Belediye Meclisi, şubat ayı toplantılarının ilkinde belediyenin mali durumu görüşülmüş ve R. Özal, belediye bütçesini 4 milyon lira olarak açıklamıştır. Ayrıca şubat ayı içerisinde yeni imar planının meclise sunulacağını belirtmiştir¹²⁵. Belediye Meclisi diğer toplantısında Türbe Caddesi üzerinde, İş Bankası bitişiğinde ve karşısında bulunan arsaları bankalara tahsis etmiştir. Bankalar, mülkiyeti belediyede kalmak üzere yaptıracakları binalardan istifade edebileceklerdi. Türbe Caddesindeki bütün arsaların, bu şekilde belediyeye ciddi bir akar teşkil edecek şekilde imarı kararı alınmıştır¹²⁶. Şubat ayındaki son toplantıda şehir imar planı kabul edilmiştir. Şöyle ki, “şehir imar planını, üzerinde türbe cadde ve meydanıyla Prof. Paul Bonatz tarafından hazırlanan plan kabul edildiğinden... Türbe ile Üçler Mezarlığı arasındaki yolun genişletilmesi de genişliğin mezarlık tarafından alınması lüzumuna işaret edilmekte idi. Altın Çeşme Okulunun inkişafının doğudan, güneye tevcih edilmesi, Şahin Sineması önünden yeni yapılmakta olan otel, fırın, hamam yanındaki çıkmazın İstanbul Caddesi’ne bağlanması” Meclis tarafından kabul edilmiştir¹²⁷. Bu arada 7000 metrekare alana sahip olan Baruthanenin satın alınması için girişimler başlatılmıştır. Şehir merkezinde bu kadar büyük ve metruk bir vaziyette bulunan arazinin alınması memnuniyet uyandırmıştır¹²⁸.

¹²³ “Şehrin Aydınlatılması Modern Şekle Sokuluyor”, *Yeni Konya*, S.1643, s. 1; 11 Ocak 1954, “Ana Caddelere Florasan Lamba Takılacak”, *Yeni Meram*, S.1252, 11 Ocak 1954, s. 1.

¹²⁴ “Konya Belediye Sarayı”, *Yeni Konya*, S.1645, 13 Ocak 1954, s. 1; “Yeni Belediye Binası Yapılacak”, *Yeni Meram*, S.1234, 13 Ocak 1954, s.1; “Belediye Binası Proje Müsabakası”, *Yeni Konya*, S.1673, 10 Şubat 1954, s.1.

¹²⁵ “Belediye Meclisi Toplandı”, *Yeni Konya*, S.1665, 02 Şubat 1954, s.1; “Belediyenin Bütçesi 4 Milyon lirayı Buluyor”, *Yeni Meram*, S.1254, 02 Şubat 1954, s. 1-2.

¹²⁶ “Mevlana Caddesinin Tanzimi”, *Yeni Meram*, S.1252, 04 Şubat 1954, s. 1.

¹²⁷ “Belediye Meclisinin Şubat Ayı Toplantısı”, *Yeni Konya*, S.1682, 19 Şubat 1954, s. 1-2.

¹²⁸ “Belediye Baruthaneyi Satın Aldı”, *Yeni Konya*, S.1691, 28 Şubat 1954, s.1; “Belediye Baruthaneyi satın Alıyor”, *Yeni Meram*, S.1279, 01 Mart 1954, s.1.

Mart ayından itibaren seçim hazırlıklarına başlayan partiler ve siyasi atmosfer içerisinde R. Özal'ın da karar verme zamanı gelmiştir. R. Özal, *Yeni Konya* gazetesine, "İstifa ediyorum"¹²⁹ başlığıyla yazmış olduğu yazısında, istifa gerekçelerini açıklamıştır. Yazısında özellikle aldığı tehdit mektup ve telefonlarından, şeref ve haysiyetini hedef alan gazeteler çıkarılmasından bahsederek, bu durumun belediye hizmetlerine yansdığından bu yüzden verimli olamadığından, önüne çıkan milletvekilliği fırsatını değerlendirmek istediğinden bahsetmektedir. Bu gelişmenin yaşanmasından sonra 20 Mart 1954'te toplanan Belediye Meclisi, İbrahim Aşçıgil'i Konya Belediye Başkanlığına seçmiştir¹³⁰.

Sonuç

Tanzimat Fermanının ilanından önce Belediye hizmetleri kadı, loncalar, vakıflar ve muhtesipler tarafından idare ediliyordu. Osmanlı Devleti döneminde şehirlerde İhtisap Ağalığı kuruluncaya kadar belediye işleri her ne kadar kadınların vazifeleri içindeyse de, belediyeleri diğer bir görevi olan imar işleri valilerin görevleri arasında yer almıştır. 1826 yılında İhtisap Nezaretinin kurulmasıyla bu görevler şehirlerde İhtisap Ağalarına verilmiştir. Konya'da ilk belediye teşkilatı 1868 yılında kurulmuştur. Belediye teşkilatı kurulmuş olsa da Belediye Başkanları, Valilerin gölgesi altında kalmıştır.

Cumhuriyet döneminin çok hızlı gelişen şehirlerinden biri olan Konya, söz konusu dönemin başlarında nüfusu henüz 50.000'i bulmayan ve mekân üzerinde tarihi çekirdeğin çevresinde dairesel biçimde uzanan dış surların ötesine taşmayan bir şehir durumunda idi. Cumhuriyetin ilanından 1946'ya kadar; Mukbil ve Beypınarı içme sularının getirilmesi, Atatürk anıtının dikilmesi, belediye itfaiye teşkilatı kurulması, dere hidroelektrik santrali inşa edilmesi ile genel aydınlatma işleri yapılmıştır. Belediye mezbahasının inşa edilmesi, doğum evi binasının yapılması, *Yeni Meram* yolunun açılması, Konya'nın ilk şehir planının ifası, itfaiye teşkilatının motorlu vasıtalarla teçhiz edilmesi, şehir içi caddelere parke döşenmesi, belediye otobüs işletmesinin kurulması, E.S.O'nun tesis edilmesi bazı önemli belediye hizmetleri arasındadır.

1946-1954 tarihleri arasında M. Muhlis Koner, Samet Kuzucu ve Rüştü Özal, Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuşlardır. Muhlis Koner (1946-1950) döneminde; şehrin temel sorunlarından elektrik sorunu çözülmeye çalışılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan Dere Elektrik santralının arızalanması ile

¹²⁹ Rüştü Özal, "İstifa Ediyorum", *Yeni Konya*, S.1706, 15 Mart 1954, s.1.

¹³⁰ "İbrahim Aşçıgil İttifakla Belediye Başkanı Oldu", *Yeni Konya*, S.1712, 21 Mart 1954, s.1; "Yeni Belediye Reisi İntihap Edildi", *Yeni Meram*, S.1301, 21 Mart 1954, s.1.

şehre uzun süre elektrik verilememesi şehirde âdeta infiale neden olmuştur. M. Muhlis Koner, durumu çözmek için dizel elektrik motorları kurdurarak şehrin elektrik sorununu çözmüştür. Ayrıca M. Koner döneminde, şehrin ilk asfalt yolu yapılmıştır. Gerçekleştirilecek milletvekili seçimleri için istifa eden M. Koner'in yerine başkan yardımcısı olan Samet Kuzucu yaklaşık altı ay belediye başkanlığı yapmıştır. O'nun döneminde de yarım kalan işler tamamlanmaya çalışılmıştır.

Genel seçimlerden başarı ile çıkan Demokrat Parti, yerel seçimlerde de büyük başarı elde etmiştir. Artık Konya Belediyesinde de Demokrat Partili bir başkan olan M. Rüştü Özal dönemi başlamıştır. Bir mühendis olan Rüştü Özal döneminde, şehrin imar faaliyetlerine büyük hız verilmiştir. Şehrin temel problemi olan toz ile mücadele başlarken, şehrin ana caddeleri asfaltlanmış, buradan çıkan parke taşları ara yollara döşenmiştir. Böylece büyük bir köy görünümünde olan Konya, yollarıyla, ulaşımıyla, yeni caddeleriyle, aydınlatmalarıyla modern bir şehir kimliği kazanmaya başlamıştır.

Bu dönemin belediye hizmetlerinde özellikle şehrin elektrik, su, otobüs ve yol çalışmaları üzerine yoğunluk kazandığı görülmektedir. Ayrıca günümüz Konya'sının düzenli bir şehir olmasında büyük bir etkisi olan şehrin imar planları hazırlanmış olup, kısıtlı bütçeyle yeni caddeler açılmış ve şehir imar edilmeye çalışılmıştır. Modern hal binası, yeni elektrik santrali, İtfaiye ve temizlik teşkilatlarının motorize edilmesi, asfalt yolların yapılması, ara yolların parke taşlarla döşenmesi dönemin önemli belediye hizmetleri arasındadır.

Özetle Cumhuriyet Halk Partisinin son dönemiyle, Demokrat Parti ilk dönemini mukayese edildiğinde, Demokrat Parti döneminde daha fazla hizmet getirildiği görülmüştür. Bu farklılığın yaşanmasında hükümetin belediyeye maddi destek vermesi ve R. Özal'ın, İş Bankasından ciddi miktarda kredi temin etmesi önemli bir etken olarak görülmelidir. Ancak şu durum da dikkat çekicidir ki, bir öncekinin yaptığını yıkmadan bayrak yarışı şeklinde Konya'da belediye hizmetleri devam etmiştir. ©

KAYNAKLAR

Kitaplar ve Makaleler

- ARABACI, Caner (1991). *Milli Mücadele Döneminde Konya Öğretmenleri*, Konya: Konya Ticaret Odası Yay.
- AVANAS, Ahmet (1998). *Milli Mücadele'de Konya*, Ankara: ATAM Yay.
- BİLDİRİCİ, Mehmet (2006). *Konya Lisesi Mezunları*, İstanbul.
- BOSTANOĞLU, Özer, "Türk Belediyeciliğinde Güncel Tarihsellik", *Amme İdaresi Dergisi*, C. 23.
- DOĞAN, Sabri, "1923-1927 Yılları Arasında Konya Belediyesi", <http://www.konya.bel.gov.tr>.
- ES, Selçuk, "Konya Belediye Başkanları", *Konya Ansiklopedisi*, C. 6.
- GÖKAÇTI, M. Ali (1996), *Dünyada ve Türkiye'de Belediyecilik*, İstanbul Ozan Yay.
- KÜÇÜKKONER, Özgen(1958). "Ölümünün 1.yıldönümünde M. Muhlis Koner", *Yeni Konya*, S.3322.
- ORTAYLI, İlber (2004). "Belediye", *İslam Ansiklopedisi*, C. 25, İstanbul: TDV Yay.
- ÖNDER, Mehmet (1952). "Ferit Paşa ve Konya", *Yeni Meram*, S. 702.
- ÖNDER, Mehmet (1954). "Konya Belediye Reisleri", *Yeni Konya*, S. 1684.
- ÖZEN, Ülkü (1998). "Onurlu Bir Cumhuriyet Çınarı Ve Mühendis: Rüştü Özal", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, S. 398.
- ÖZEN, Ülkü, *Tarihe 1000 Canlı Tanık-5* (M. Rüştü Özal).
- TUNCEL, Metin (2004). "Bugünkü Konya", *İslam Ansiklopedisi*, C. 35, İstanbul: TDV Yay.
- ULUSOY, Ahmet ve Akdemir, Tekin (2004). *Mahalli İdareler Maliyesi*, Ankara: Seçkin Yay.
- UYANIK, Necmi, "Vatana Can Verenler: Mehmet Nazım ve Süleyman Sırrı Ekseninde Beyşehir Kuvâ-yı Milliyesi", *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı 1*, Beyşehir 2006, 519-550.
- UZ, Mehmet Ali (2003). *Konya Kültürüne Hizmet Edenler*, Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Yay.

Gazeteler

Babalık Selçuk Yeni Meram Yeni Konya Öğüt Ekekon

İnternet Siteleri

<http://www.konya.bel.gov.tr>.

<http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz>

<http://www.milliyet.com.tr/2003/03/21/pazar/apaz.html>

<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id=8448866>

<http://www.milliyet.com.tr/2003/03/21/pazar/apaz.html>